

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मां सम्बुद्धस्स

आणन्दकुटी विहार

चिन्ह-संस्कृती

प्रकाश-

प्रकाशक

आनन्दकुटी विहार गुठी, स्वयम्भू

[सं. द. नं. १/०३१ प्र. जि. अ. का. का.]

वर्ष ५
अङ्क ७, ८

ने. सं. १०६८
ई. सं. १६७७

वार्षिक ५।-
चूल्य १।-

“आनन्द भूमि” को नियम

- १) ‘आनन्द भूमि’ आनन्दकुटी विहार गुठीको मासिक मुख-पत्र हो । ‘आनन्द भूमि’ पूर्णमासा निश्चिन्द्र ।
- २) यसको वार्षिक चन्दा रु० ५/-, अर्ध वार्षिक रु० ३/-, एक प्रतिको रु० १/-, जुन महिनामा पनि ग्राहक बन्न सकिन्द्र ।
- ३) बुद्ध-धर्म सम्बन्धी लेख मात्र यसमा छापिने छ ।
- ४) कुनै लेखकद्वारा प्रकट भएको विचारको उत्तरदायी सम्पादक मण्डल हुने छैन ।
- ५) प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवहार र चन्दा व्यवस्थापकको नाममा पठाउनु पर्छ । पत्र व्यवहार गर्दछिए आफ्नो ग्राहक संख्या, पूरा नाम ठेगाना राखोसित लेखी पठाउनु पर्छ ।
- ६) पत्रिका नलिने भएको खण्डमा वा आफ्ना ठेगाना हेरफेर गर्नु परेमा एक महिना अगाडि ते व्यवस्थापकलाई सूचना दिइनु पर्छ ।
- ७) कुनै पनि रचना प्रकाशित गर्न वा नगर्न अधिकार सम्पादक मण्डलमै रहनेछ ।

आनन्द भूमि कार्यालय

आनन्दकुटी, स्वयम्भू, काठमाडौं

विषय-सूची

बुद्ध-वचन

बुद्धकालीन परिव्राजकहरूवाट पूरण काश्यपको परिचय

“कल्याणकारी मार्गदर्शक—गौतम बुद्ध”

धार्मिक नास्तिकताको निरोधमा बुद्ध र बुद्धवाद

सोभियत संघमा विश्व धार्मिक सम्मेलन- २

अभ्यराजकुमारको विवेक बुद्ध

शुद्धोदन व छन्दक

पूर्णाने बौद्ध धर्म

आशिका

उत्तम व्यवहार

भगवान बुद्ध

बुद्ध लुमंका

झीगु देशया सपूत बुद्ध व बुद्ध धर्म

अनुभव जूगु खँ

कोध्या परिणाम भयंकर खः

यले जूगु बौद्ध हाजिर जवाफ- २

समाचार

-विष्णुप्रसाद घिमिरे	२
-शान्ति मुरथ	५
-ईश्वरमानसिह	७
-भिक्षु अश्वघोष	८
-‘ज्योति’ शाक्य	११
-श्री मुनीन्द्ररत्न वज्राचार्य	१२
-सम्यकरत्न वज्राचार्य ख्वप	१४
-उपासक ज्ञानवज्र वज्राचार्य	१६
-इन्द्रभर्त नक्मि, भौत	१७
-बुद्धरत्न शाक्य स्नातक	"
-ले० सागरमान वज्राचार्य	२०
-चन्द्रवहादुर उपासक	२२
-लक्ष्मीचन्द्र वज्राचार्य	२३
	२४
	२६

आणण्डु भूमि

“चरथ भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्थाय हिताय सुखाय देवमनुस्सानं । देसेथ भिक्खवे धर्मं आदिकल्याणं मज्भेकल्याणं परियोसान कल्याणं सात्थं सवयञ्जनं केवल परिपुणं परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

(महाबग्ग-विनयपिटक)

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन सुखको लागि, विश्वमाधि दयाको लागि, देव र मनुष्यहरूको हित, सुख र कामको लागि संचार गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, मध्य र अन्त समयसम्म कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित उपदेश दिएर सम्पूर्ण परिशुद्ध ब्रह्मचर्यं (धर्म) को प्रकाश पार ।

संपादक मंडल

भिक्षु अश्वघोष, श्री वटुकृष्ण ‘भूषण’, श्री न्हुछेबहादुर वज्राचार्य

वर्ष ५	आनन्दकुटी	कात्तिक, मंसिर २०३४ बुद्ध संबत् २५२१	स्वयम्भू	७,८
--------	-----------	---	----------	-----

बुद्ध-वचन

अहं नागोव सङ्गमे - चापातो पतितं सरं ।

अतिवाक्यं तितिक्खसं दुस्सिलो हि बहुजनो ॥

लडाइमा छोडेको बाण हात्तिले सहन गरे छै मैले अर्काको कटु वाक्य सहन गर्ने छू, किनकि संसारमा दुःशील व्यक्तिने धेरै छन् ।

दन्तं नयन्ति समिति - दन्तं राजा भिरुहति ।

दन्तो सेहु भनुस्सेसु, यो'ति वाक्यं तितिक्खति ॥

तालिम पाएको हातिलाई संग्राममा लैजान्छ, त्यस्तो हातिमा राजाले चढ्छ, मनुष्यको बीचमा आत्मदमन हुने व्यक्ति श्रेष्ठ हुन्छ जसले कटु वाक्यलाई सहन गर्दछ ।

पूरण काश्यपको परिचय

गौतम बुद्ध जन्मनु भन्दा अगाडि (पच्छीस शय वर्ष अघि) भारतवर्ष मध्ये विशेषगरी अङ्ग-मगध, काशी-कोशल आदि राज्यहरूमा एकातिर- ब्राह्मण पुरोहित-हरूले बलि, होम, यज्ञादि द्वारा प्राणीहरूलाई मुक्ति दिलाई दिनेमा ठेक्का लिएको जस्तै गरी ब्राह्मणहरू नै शुद्ध जाति श्रेष्ठ जाति हुन् भन्ने प्रभाव पार्न भरमगदुर प्रयास र प्रचार भइरहेको भए, त्यसको ठीक विपरीत अर्कातिर-यज्ञ, होम, बलिद्वारा कुनै पनि प्राणी शुद्धि वा अशुद्धि हुन सक्दैन, दान-पुण्यको कुनै फल छैन, न त कुनै पाप-कर्मको फल नै छ; सत्वहरू शुद्धि र अशुद्धि हुनाको कुनै हेतु छैन, आपसे आप शुद्धि र अशुद्धि हुन्छन्, हिसां गरे पनि पाप लाग्दैन, अहिंसा गरे पनि पुण्य पाइँदैन; लोक शाश्वत हो, गति निश्चित छ, यथा समयमा मुक्ति पाइन्छ तथा नास्तिकवाद अर्थात् भौतिकवादको अन्त पुगेका— आमा पनि छैन, बाबु पनि छैन, मरणपछि पनि केही छैन; पाप र धर्म पनि छैन भन्ने जस्ता अचेलक, परिव्राजक, घुमक्कड, साधु सन्यासिहरू पनि आ—आफ्ना प्रचार कार्यमा व्यस्त थिए। ब्राह्मणहरू जसरी आफ्नो प्रभाव त्यसताकाका जनतामा जमाउन चाहन्थे त्यसरी नै यिनीहरू पनि चाहन्थे ।

यसै दीच, हाल नेपालको लुम्बिनी अञ्चल अन्तर्गत कपिलवस्तु (तौलिहवा, तिलौराकोट) का शाक्यवंशीय क्षत्री राजा शुद्धोदनको कुलमा सिद्धार्थ गौतमको जन्म भएको हो । गृहस्थाश्रम छाडी, ६ वर्षको घोर तपस्या

पछि, वहांले वर्तमान भारतको गया जिल्ला स्थित बुद्ध गयामा बुद्धत्व-ज्ञान साक्षात्कार गर्नु भयो । पैतीस वर्षको उमेरमा बुद्धत्व-ज्ञान प्राप्त गर्नु भइसके पछि वहाँले त्यसताकाका जम्बुद्वीपका समस्त मध्यजनपदहरूमा चारिका गर्दै बहुजन हिताय बहुजन सुखायको निम्ति मध्यम-प्रतिपदको प्रचार गर्नु भयो ।

बुद्धको व्यक्तित्वको प्रभावद्वारा, वहाँको वैशारद्यद्वारा अनि वहाँको मैत्री युक्त मध्यम-प्रतिपद द्वारा त्यसताकाका विशिष्ट विद्वान तथा बुद्धिजीवीहरू चाँडैनै प्रभावित भएका थिए । त्यतिमात्र होइन राजा देखि लिएर रङ्कसम्म, साधारण गृहस्थीहरूदेखि लिएर अनेक फिरस्ते साधु—सन्यासीहरू, अनि क्षत्री, ब्राह्मण, वैश्य तथा शुद्धहरू समेत वहाँको मध्यम मार्गद्वारा प्रभावित भएका थिए । वहाँले मानव इतिहासमा सर्वप्रथम प्राणीहरूका निम्ति जन्मसिद्ध मुख्य अधिकार युक्त धर्म तथा मोक्षको द्वार खोलि दिनु भयो ।

छ त्वेर्थीय आचार्यहरू

जब बुद्धको प्रचार द्रुत गतिले ठाउँ ठाउँमा हुँदै गयो तब बुद्ध भन्दा अधिका ख्याती प्राप्त साधु—सन्यासीहरूका बीच अनेक छल-फल हुन थाल्यो र उनीहरूले पनि आफूलाई ‘सर्वज्ञ हों’ ‘बुद्ध हों’ भनाउने अनेक प्रयास गर्न थाले ।

बुद्ध भन्दा अगाडि भएका ख्याति प्राप्त साधु—सन्यासीहरू मध्ये (१) पूरण (=पूर्ण) काश्यप, (२)

मक्खली-गोशाल, (३) अजित केश कम्बल (४) पकुध-कच्चान (=प्रकुध कात्यायन), (५) सञ्जय-बेलट्ठि-पुत्र तथा (६) निगण नाट पुत्र जस्ता छ सङ्गी, गणाचार्यको नाम पालित्रिपिटक साहित्यमा विशेष रूपले उल्लेख भएको पाइन्छ ।

यिनीहरूमध्ये यहाँ पालि वाडमयमा उपलब्ध कारण-हरूको आधार लिई सर्व प्रथम पूरण काश्यप र तत्सम्बन्धी परिचय दिने प्रयास भएको छ ।

पूरण क्राव्यप

दीर्घ निकाय र मजिझम निकाय अर्थ कथाहरू अनुसार पूरण (=पूर्ण) एक दाश हुन् । यिनी उनान्शय दाशहरूको समूहमा बसेका थिए । यिनी दाश काममा चतुर थिए । यिनलाई कसैले पनि कुनै काममा खोट लगाउन सक्दैनन्दयो । यिनले राङ्गरी आफ्नो दाश कर्तव्य निभाउँदथे । एक दिन यिनको मनमा “के यस्तो दाशताको काममात्र गरिरहने” भन्ने लागेपछि यिनी काम छाडी त्यहाँवाट भागेर गए । बीच वाटोमा चोरले यिनको वस्त्रहरू लुटेर लियो । नांगे भएर पनि यिनमा कुनै वाकचीर (=वल्कल) आदि द्वारा शरीर ढाक्ने बुद्धि थिएन । यिनी नांगे एक गाउँमा पुगे । त्यस गाउँका सीधा-साधा अज्ञानी मानिसहरूले यिनलाई देखी “अहो ! कस्ता त्यागी श्रमण ! वस्त्र समेत पनि न लगाउने अरहत !” भन्दै रोठी, भोजन इत्यादि द्वारा उनको खूब स्वागत गरे । “वस्त्र न लगाएको कारणले गर्दा मलाई यस्तो मान तथा लाभ सत्कार प्राप्त भयो” भन्ने विचार गरी उनले त्यहाँ देखी वस्त्रहरू पाएर पनि वस्त्र छाडी दिए । यसै चर्यालाई नै उनले आफ्नो प्रवज्या ठाने । यिनी काश्यप गोत्रका थिए । त्यसैले यिनलाई पूरण काश्यप

भनेको हो । तर यिनी कुन ठाउँमा जन्मेका र यिनका बाबु आमा को हुन् भन्ने कुरा पालि साहित्य त्रिपिटकमा कहीं पनि उल्लेख भएको पाइँदैन ।

सुत्तनिपात अर्थ कथामा भने यिनको जन्म दाश कुलमा भएको थियो र नांगा साधु भइसके पछि यिनले आफूलाई “काश्यप” भनी बताएका थिए भनी उल्लेख भएको छ । त्यसैले पछि गएर यिनी काश्यप गोत्रके हुन गएका हुन् भन्ने समुल्लेख भएको छ ।

सर्वज्ञ भन्नाउने कोशीस

जब यिनी नग्नतामै बस्त थाले तब यिनको अनुशरण गर्ने अरु पाँचशय मानिसहरूले पनि नग्नता ग्रहण गरी यिनका शिष्य बने । यस प्रकार साधारण मानिसहरूका बीचमा यस प्राप्त गरी लाभ-सत्कार प्राप्त गरी यिनी आफ्ना पाँच शय (५००) शिष्यहरू लिई चारिका गर्न थाले ।

यिनको सिद्धान्त न केवल ब्राह्मणवादकै मात्र विरोधमा थियो बल्कि कर्मवाद क्रियावादको पनि विरोधमा थियो । यिनी कर्म मान्दैनये । पुण्य छ भन्ने कुरामा विश्वास गर्दैन थे । कुनै प्रकारको छूटकपट, व्यभिचार तथा हिंसादि अनाचारलाई पनि मान्दैनये । यिनी भन्दै धर्म र पाप भन्ने नै छैन । हिंसा गर्दा पाप पनि लाग्दैन, अहिंसा गर्दा धर्म पनि हुँदैन । धर्म-पाप भन्ने छैन, शुद्धि-अशुद्धिको कुनै हेतु पनि छैन, न त ज्ञान अज्ञानकै हेतु छ । यिनका सिद्धान्तहरूका कुराहरू राजा अजात-शत्रुले बुद्धलाई पनि सुनाएका थिए । त्यस्तै गरी महालि लिच्छवी र अभय राजकुमारहरूले पनि पूरण काश्यपको मत सम्बन्धी कुराहरू बुद्धलाई सुनाएका थिए । जुन कुराहरू तल उल्लिखित मूल सूत्रहरू द्वारा प्रष्ट भएकै

भगवान् बुद्धको ख्याति जम्बुद्वीपमा क्रमशः कैर्लिंडे गए पछि अन्य सम्प्रदायका साधु-सन्धासी तथा महन्त-हरु निकै चिन्तित भएका कुरा पालिसाहित्य द्वारा अवबोध हुन्छ । उपरोक्त ख्यातिप्राप्त पूरणादि ६ गणाचार्यहरूले पनि आफूलाई 'सर्वज्ञ' वा बुद्ध भनाउने प्रयत्न गरेका कुराहरु संयुक्त निकायार्थ कथा, कोशल संयुक्तको अर्थ वर्णनामा समुलेख भएको पाइन्छ । त्यस अनुसार त्यसताकाका बुद्धिजीवी तथा देशका विशिष्ट व्यक्तिहरु, अनि ठूल-ठूला परिवार तथा राजारजौटाहरु समेत बुद्धको धर्मोपदेशद्वारा प्रभावित भएकाले अन्य साधु सन्धासी, अचेलक तथा निगण्ठहरु, आफूहरूले समाजमा अधि जस्तै लाभ-सत्कार तथा सेवा सम्मान नपाएको हुँदा यिनीहरूले आफूहरूलाई 'सर्वज्ञ' भनाई समाजमा उत्तिकै यथ प्राप्त गर्ने नियतले 'चिन्तामणी विद्या' पनि सिक्न थाले । जसद्वारा पनि सिक्न थाले । जसद्वारा परचित्त ज्ञान पनि गर्न सकियोस् । पूरण काश्यपले पनि सो विद्या अध्ययन गरी परचित्त जानी आफूलाई सर्वज्ञ-बुद्ध भनाउनको निमित्त ठूलो असफल प्रयास गरेको कुरा संयुक्तनिकाय अर्थ कथामै समुलेख भएको पाइन्छ ।

एकदिन, अरु अरु तैर्थीयहरु जस्तै यिनी पनि श्रावस्ती पुगे । अनि यिनले आफ्ना भक्तहरूलाई राजा कोशल कहाँ 'पूरण काश्यप सर्वज्ञ बुद्ध हुन् उनलाई निम्त्याउनु राम्रो हुनेछ' भन्ने जस्ता कुराहरु भनाउन पठाउँदा राजाले भन्न आउनेहरूलाई नै 'निम्त्याइ त्याऊ' भनी आज्ञा दिए ।

परीक्षाको रूपमा यिनलाई राजाले 'आफूलाई सुहाउँदो आसनमा बस' भनी भन्दा, पूरण काश्यप आफ्नो होनताको कारणले विचलित भई एक मामुली कल्याकको

आसन लिई भुईमा बसे । यत्तिकैमा राजाले "यस्ता नीचवृत्ति, किलष्ट स्वभावका तथा भीरुक स्वभाव हुने संग के को अत्म ज्ञान, के को आत्म परिशुद्धिता ! " भन्ने मनमा सोची "सांच्चैनै तिमी सर्वज्ञ बुद्ध है ?" भनी सोधे । यत्तिकैमा पूरण काश्यपको हृदय कम्पित भइ उनले सोचे- "यदि सर्वज्ञ बुद्ध है" भनी भन्दा केही गरी म संग राजाले बुद्ध-विषय सम्बन्धी प्रश्न सोधेमा मैले राजालाई जवाफ दिए छैन र राजाले मलाई "समाजलाई ठगदै हिड्ने ठगाहा" भनी मेरो जिन्नो पनि कटाइदिन सक्नेछन्, अरु अरु पनि अनर्थ गर्न सक्ने छन्, बरु "म सर्वज्ञ बुद्ध होइन" भनी सका सक भनी दिएमा यसबाट मलाई कुनै भय उत्पन्न हुने छैन भन्ने विचार गरी उनले "म बुद्ध पनि होइन, सर्वज्ञ पनि होइन" भनी जवाफ दिए । त्यसपछि यिनलाई राजाले दरबारबाट निकाली दिए ।

दरबारबाट बाहिर आए पछि, प्रतीक्षामा बसिरहेका उनका भक्तजनहरूले "भो आचार्य ! के राजासंग छलफल भयो त ? राजाले सत्कार सम्मान गरे त ?" भनी सोद्धा पूरणले भने- राजासंग छलफल भयो र राजालाई बुद्ध विषय सम्बन्धी कुरा सुनाउँदा उनले बुझ्न नसकी हामी प्रति चित्त अप्रसन्न गरी धेरै अपुष्य कमाउन सक्छन् भन्ने विचारले राजाप्रति अनुकम्पा राखी हामीले 'बुद्ध होइनो' भनी भन्यो । किन्तु हामी बुद्ध नै हौं र हाम्रो बुद्धत्व लाई पानीले पखाले पनि पखालन सक्ने छैन ।

यस्तै घटनाहरूको प्रभावले गर्दा सयुक्त निकायको दहर सूत्रमा राजा कोशलले सर्व प्रथम बुद्धसंग भेट गर्दा "भो गौतम ! जो ती सहृदी, गणी, घणाचार्य, नामी, यशश्वी, धेरै मानिसहरूबाट साधु सम्मत पाएका श्रमण ब्राह्मण तैर्थीयादीहरु हुन जस्तै- पूरण काश्यप, निगण्ठ नाटपुत्रादि हुन् तिनीहरु संग 'अनुत्तर सम्यक सम्बोधि

अभि सम्बोध गरेका छौं के ? भनी सोढा तिनीहरूले पनि 'अनुत्तर सम्यक् सम्बोधि अभिसम्बोधि गरेका छौं भनी भन्दैनन्' भन्ने तपाईं गौतमको त के कुरा ।" भन्दै आफ्नो

प्रतिक्रिया जनाएका थिए । यसबाट पनि पूरण काश्यपले आफूलाई सर्वज्ञ भनाउन खोजेको कुरा प्रष्टसंग बुझन सकिन्दै । (क्रमशः)

"कल्याणकारी मार्गदर्शक—गौतम बुद्ध"

बिष्णुप्रसाद घिमिरे

इसा पूर्व ५०० नेपालको लुम्बिनी अंचल कपिलवस्तुमा शाक्य वंशीय राजा शुद्धोदन थिए । उनका सिद्धार्थ नाम गरेका छोरा थिए । उनी जन्मनासाथ उनकी आमा महामायाको देहान्त भयो, अतः उनकी बैनी प्रजापतिले सिद्धार्थलाई हुक्काइन् । सिद्धार्थले राजोचित खानदानमा शिक्षा-दीक्षा पाउँदै गए । दर्वारमै राजोचित शिक्षामा जोड दिइएको हुँदा सांसारीक गतिविधितर्फ उनी अज्ञान नै रहे । शुद्धोदनको इच्छा छोरालाई शाक्य वंशमा सुप्रतिष्ठित, तथा सुयोग्य शासक बनाउने थियो । राजदरवारमै राजोचित सामान उपलब्ध गराइदै । छिटैनै यशोधरा नाम गरेकी केटीसंग विवाह पनि भयो । यथा समयमा सिद्धार्थको राहुल नामक पुत्र जन्मियो ।

एकदिन उनी शहर घुम्नका निमित्त रथमा चढी निस्के । राजदरबारबाट कहिल्यै बाहिर ननिस्केका र दुःख भन्ने कुरा थाहा नपाएका हुनाले जति-जति भ्रमण गर्थे, विभिन्न दृश्यले उनमा असर पनि पार्न थाले । यसै क्रममा उनले एक वृद्ध, एक रोगी, एक सन्यासी र लास सेलाउन नदीतिर

लानलागेको पनि देखे । यी दृश्यबाट उनी अचम्भित भए र सारथीसंग ती दृश्यको मतलब सोधे । मानव बूढो पनि हुन्छ, रोगी पनि हुन्छ, सन्यासी पनि हुन्छ, आखिरी यस संसारलाई छाडेर पनि जान्छ, भनी एक एक दृश्यको मतलब सारथीबाट सुने । यसबाट उनको मनमा असर पर्न थाल्यो । उनी यस विषयमा नै सोच्न थाले । 'मानवमा यी घटना किन आइपछन्, किन विभिन्न अवस्था आउँछन् । किन जन्मन्छ, किन मर्ठ किन अनेक दुःख पाएर पृथ्वीमा घूम्छ आदि कुराको पत्ता लगाउन उनी व्यस्त भए । राजदरवार को शुखसयल उनका निमित्त अप्रिय हुँदैगयो । छोराको यो अवस्था देखी शुद्धोदन चिन्तित भए र उनलाई वैराग्यबाट फर्काउन अनेक उपाय गरे । तर सिद्धार्थ सांसारीक प्रवृत्तिबाट वाक्क भई घृणा गर्न थाले । फल स्वरूप २९ वर्षको उमेरमा आधारातमा दरबारबाट निस्केर जंगलतर्फ लागे । प्रातकाल भएपछि सिद्धार्थले साधारण किसानको कण्डा पहिरेर हिँडे, जसले गर्दा राजाले खोज्न मानिस पठाउँदा पनि उनलाई चिन्न सकेनन् ।

त्यसपछि ज्ञान र सत्यको खोजमा सिद्धार्थले ६ वर्ष बिताए, परन्तु केही पत्ता लगेन। तपस्वीहरूको संगतमा रही मोक्ष-प्राप्तिका लागि उनले कठोर तपस्या गरे, शरीरलाई विभिन्न कष्ट दिए, परन्तु शान्ति मिल्न सकेन। त्यसपछि उनी भ्रमण गर्दै मगधको उरुबेला नामक स्थानमा पुगे। त्यहाँको निस्तब्ध मधुर जंगलको शोभाले उनको मन मुग्ध भयो, र साथै ५ ठूला तपस्वीसंग पनि भेट भयो। यी तपस्वीहरू मोक्ष प्राप्तिको साधन तपस्या मान्दथे। सिद्धार्थ यिनैको प्रभावमा परी अन्न र जल समेत त्यागी केरी तपस्या गरे, परन्तु शरीर मात्र गल्यो, उनमा सन्तोष भएन। यसबाट उनले—“आत्मा अगाडि जहाँ थियो, अहिले पनि उहीं छ”। शरीरलाई जानी जानी अनेक कष्ट दिनु मोक्षप्राप्तिको मार्ग हैन भन्ने अनुभव गरे। फलतः तपस्या त्यांगेर अन्न र जल सेवन गर्न थाले। उनीसंग जति तपस्वीहरूको संपर्क भएको थियो, तिनले उनलाई पथ भ्रष्ट सम्झी छाडिदिए।

त्यसपछि सिद्धार्थ यत्रतत्र घुम्दा-घुम्दा थाकेर गयाको विशाल पीपलको रुखमुनि शीतल बस्न आए। यहीं बसेर उनले सोच्चन थाले। तत्कालीन समाजमा प्रचलित-ब्रह्मचर्य, गृहस्थ, वानप्रस्थ र सन्यास, जुन जीवन यापनका माध्यम थिए ती सब उनले अनुभव गरिसकेका थिए। उनी राजकुलमा जन्मे, आफ्नो अध्ययन कालमा ब्रह्मचर्य नै पालन गरे, त्यस पछि जब उनको विवाह भयो, पारिवारिक (गृहस्थ) जीवन बिताए, पुत्र जन्म्यो केही दिन संग रहे। शहरको दृष्यावलोकन पछि उनमा वैराग्य आई सन्यास ग्रहण गरे, धोर तपस्या पनि गरे। यी सब उनले आफ्नो ३५ वर्षको उमेर शुरू हुँदा सम्म भोगी सकेका थिए। अतः उनमा प्रशस्त अनुभव प्राप्त भयो। सोही पीपलको रुखमुनि विचारामग्न हुँदा सिद्धार्थमा एक

प्रकारको प्रकाश जाय्यो, एक दिव्य ज्योतिको आविर्भाव भयो, साथै अज्ञानबाट ज्ञानमा उनी पुगे। यहींबाट उनमा बोधको प्रवेश भएको हुँदा उनी बुद्ध कहलिन लागे र उनले जुन मार्ग बताए सोही ‘बौद्धधर्म’ भनियो उनले आफ्नो मार्गलाई आर्यमार्ग भनी यसैको प्रचार गर्न थाले। सिद्धार्थले आफ्नो ३५ वर्षको उमेरमा ज्ञान प्राप्त गरेका थिए। शिक्षा प्रचार (धर्मप्रचार) मै उनको उमेर ८० वर्षको पुर्यो। उनी राजगृहबाट कुशीनगरको लामो यात्रा गर्दै थिए—वैशालीका समीप वेणुवनमा पुगदा उनी विरामी भए। केही दिनको कष्ट पछि उनी केही आराम भे कुशीनगर आए, हिरण्यवती नदीको तटमा आफ्नो अन्त्यावस्थामा आफूलाई भेट गर्न आएका भिक्षुहरूलाई सबोधन गर्दै उनले भने—“जो आउँछ, त्यो जान्छ विना रोकटोक प्रयत्न गर्दै जाओ”।

यसबाट गौतम बुद्धले जुन सिद्धान्त प्रचार गरे, त्यो कृष्णले कर्ममा जोड दिई जसरी—“कर्मण्येवाधिकारस्ते माकस्तित् ते खभागजन” गीतामा भनेका छन्, सोहीसंग सामिण्य राखदछ” भन्ने अवगत हुन्छ। वास्तवमा बुद्ध सुधारक थिए। प्राचीन आर्य धर्ममा जति खरावी थिए, तिनलाई हार्टाई सच्चा आर्य धर्मको पुनरुद्धार गर्ने प्रयत्न गरे। उनले बारंबार भनेका छन्—“एस धर्मो सनन्तनो” अर्थात् यही सनातन धर्म हो। भोग विलासमा लिप्त रहनु र शरीरलाई कष्ट दिनु ठीक छैन। यी दुवैलाई त्यागी मध्यमार्ग—जुनले प्रकाश या ज्ञान दिलाउँछ, शान्ति प्रदान गर्दछ, अपनाउनु उचित हुन्छ। गौतम बुद्धले यही मध्यमार्गका ८ अंग बताएका छन्—(१) सत्-दृष्टि (२) सत्-संकल्प (३) सत् वचन (४) सत् कर्म (५) सत्-जीविका (६) सत् प्रयत्न (७) सत् स्मृति (८) सत् समाधि। यी ८ मार्ग पूर्ण रूपले आचरण गरेमा मानवले

आपनो जीवनलाई आदर्श र कल्याणकारी बनाउन सक्छ । अहिंसा, संयम र सदाचारमय जीवन नै यस धर्मको सार हो । यसरी नै उनले ४ आर्य सत्य पनि बताएका छन्—
 (१) दुःख (२) दुःखको कारण (३) दुःखको निरोध र
 (४) दुःखलाई हटाउने मार्ग । जन्म, बूढायाइ, मरण, रोदन, मनको खिचता आदि दुःख हुन् । दुःखको कारण तृष्णा हो, तृष्णालाई छाडेपछि दुःख हट्छ, दुःख हटाउने उपाय नै मार्य दिएका अष्टांगिक मार्ग हुन् ।

वास्तवमा गौतम बुद्धले जुन सिद्धान्त प्रचार गरे, त्यो प्राणी मात्रको कल्याणको उपाय हो । मध्यममार्ग सिद्धा-

न्तले संपूर्ण प्राणीको रक्षा गर्दछ । आज संसारमा जुन तनाव बढिरहेछ र हिंसा बढिरहेछ, यसलाई रोकी यदि शान्ति ल्याउन खोज्ने हो भने गौतम बुद्धका उपदेश नै प्राह्य छन्, सत्य छन् र विश्वशान्तिका लागि सशक्त पनि । नेपालको जुन शान्तिपूर्ण नीति छ, त्यसको उनले प्रति-निधित्व गरी दर्शाएका छन् । नेपाली सुपुत्रबाट विश्वले आज भन्दा २५२१ वर्ष अगाडि जुन कल्याणको मार्ग पाएको थियो, दिन-प्रति दिन यही मार्ग ग्रहण योग्य छ—संसारको कल्याण चाहने हो भने ।

धार्मिक नास्तिकताको विरोधमा बुद्ध र बुद्धवाद

शान्ति सुरभ

छैठौं शताब्दी ई० पू० बिश्व भरीनै [भनुं चीन, भारत, ईरान, ग्रीस]मा नयाँ नयाँ विचारहरूले अनेक क्रान्तिकारी विचार धाराहरू प्रस्फुटित गरेका थिए । त्यस बेला सम्म नै तत्कालीन सभ्य कहलिएका देशहरूमा धार्मिक नास्तिकता र पाखण्डले उग्र रूप लिएको थियो । कथ्यौं यौन विभत्सता र शक्तिशाली मानिसहरूको स्वाथं पूर्तिको निमित्त धार्मिक र आध्यात्मिक रगले रंगाएर धार्मिक व्यवस्था खडा गर्दथे । अठारौं शताब्दीको अन्त्यतिरका

कवि विलियम ब्लेकले एक ठाउँ आपनो विचार व्यक्त गर्दछन्, “धर्म साँच्चैनै यौन विकृतिको रूप थियो । कानूनी दुःगाहरूले कारागारहरूको निर्माण भए रहे धर्मका पत्थर-हरूले बेश्यालयहरू बनेका थिए ।”^१ धार्मिक व्यवस्थाले प्राचीन यूरोपमा कस्तो सामाजिक व्यवस्था लिएको थियो भन्ने तिर दसले राम्रै संकेत दिन्छ । प्राचीन वैविलोनको सस्कृतिको विषयमा परिपूर्णानन्द बर्मा लेख्छन् “वैविलोनको काम देवी मिलितालाई प्रसन्न राखनको निमित्त

-
१. Religion was actually the corruption of sex Prisons were built with stones of law, brothels with stones of religion.

— Poet William blake

सरकारी कानूनको अनुसार त्यहाँ वर्षंको कमसे कम एक पलट त्यहाँको आइमाईहरूले पर-पुरुष-सेवन गर्नु पर्दछ । जुन परिवारलाई क्रहण लाग्दछ, उसकी पत्नीलाई मन्दिरमा पठाइन्छ ।” [पतनकी परिभाषा]

प्राचीन जम्बूदीपमा पनि यस्तै धार्मिक नास्तिकता र नैतिक पतितताले ग्रस्त गरेको संकेत मिल्दछ । ईश्वरीय कल्पना र ईश्वरवादी दर्शनले त पशु वध मात्र होइन नरमेघ यज्ञ समेत हुन्थ्यो भन्ने कुरा बुद्ध भन्दा अगाडिका धार्मिक ग्रन्थहरूले समेत स्पष्ट रूपले उल्लेख गरेबाट बलियाले निर्धालाई मार्न ‘नर वलि’ चलाउने धार्मिक रीति ल्याएको स्पष्ट देखिन्छ । ईश्वरको नाउँ लिना साथ कुकर्मबाट पनि दुष्परिणाम हुँदैन भन्ने धार्मिक पुट दिएबाट त्यसलाई धार्मिक नास्तिकताको नामले सम्बोधन गर्न सकिन्छ । त्यस्तै नास्तिकताको उदाहरणको रूपमा आत्मा अमर छ, त्यसैले मार्न हुन्छ भन्ने आध्यात्मिक विचारलाई लिन सकिन्छ । कतै पर-स्त्री गमनलाई लीला भनी धार्मिक श्रद्धा राखदछ त कतै दाज्यू भाइहरूलाई मार्न लगाउन आखिर एक दिन मर्नै नै हुन् ऐले नै मारेर पाप हुँदैन”^२ भन्ने जस्तो नास्तिक विचार-धारालाई सर्व श्रेष्ठ आध्यात्मिक दर्शन मान्ने देखिनुबाट धार्मिक नास्तिकता कत्तिको अहंकार पूर्ण छ भन्ने सहजै बोध हुन्छ । कतै मान्छे मार्नलाई “निमित्त मात्र भव सव्य साचिन्” (गीता १११३३) भनेर निमित्त मात्र भएर मार्न गराउने ईश्वर हुन् भन्ने जस्तो अकर्मबादी, कर्मफलबाट पछिने विचारधारालाई नै नास्तिक विचारधारा हुन् भन्न सकिन्छ । अतः बौद्ध दर्शनलाई नास्तिक र भौतिकवादी दर्शन भन्नु निरर्थक छ ।

^२ जानस्य हि ध्रुवो मृत्युर्ध्रुवं जन्म मृतस्य च ।
तस्माद् परिमायेऽर्चेऽन त्वं शोचितु मर्हसि ॥२१२॥

यस्तै नास्तिक ईश्वरवादी र आध्यात्मिक दर्शनहरूको विरोधाभासमा कर्म विपाकवादी बुद्धको प्रादुर्भाव छैठै शताब्दी ई० पू० मा एशियाको मुटु यस भूखण्डमा भयो ।

सुकर्मको परिणाम सुफलदायी हुने, दुष्कर्म फलबाट दुःख हुने कर्मफलबादी बुद्ध अभौतिकवादी हुन् उनीले सदाचार, संयम र समाधिबाट मात्र निर्वाण प्राप्ति हुने उद्धोष गरेबाट उनी उत्कृष्ट अभौतिक दर्शनका सृष्टा मान्न सकिन्छ । उनी जन्म जन्मान्तरवादी भएबाट बुद्ध एक आध्यात्मिक र आस्तिक यिए भन्ने स्पष्ट हुन्छ । वास्तवमा ईश्वरको नाउँ लिएर कुकर्म गर्नु चाहिं आफ्नो हाकिमको गुणगान मात्र गरी धूस पीसमा सधै संलग्न हुने कर्मचारी छै हुने सहजै बोध हुन्छ । अतः पर-स्त्री गमन, पर-पुरुष गमन, हृत्या, बलात्कार आदिलाई बुद्धले पाप धोषित गरेका छन् । त्यसलाई आध्यात्मिक रंग लगाएर अबौद्ध दर्शनले छै नास्तिक विचार व्यक्त गरेनन् । बुद्ध सात्त्विक र धार्मिक हिसाबाट अलग रहेका छन् । अरू धार्मिक पाखण्डले रक्सी, जाँड खानेलाई मतवाली जात मानी गाँजा, भाङ्ग र चरेस जस्ता अति मादक पदार्थ सेवन गर्नेहरू मतवाली न मान्ने जस्तो पक्षपातपूर्ण विचार पोखैनन् । बुद्धको धर्म सात्त्विक छ किन्तु गाँजा भाङ्गलाई सेवन गर्ने धार्मिक रीति मान्नेलाई मतवाली जाति वा मतवाली धर्मावलम्बी भन्न सहजै सकिन्छ ।

अतः बुद्धको विचार-धारा आयं (पवित्र) विचार धारा हुन् । उसको प्रतीत्य समुत्पाद (हेतुफलबाद) दर्शन र सदाचारवाद र मादक पदार्थलाई त्याग्ने शीलले बुद्धको जीवन- दर्शन नास्तिक विरोधी र अभौतिकवादी छ भन्ने सहजै बोध हुन्छ ।

सोभियत संघमा विश्व धार्मिक सम्मेलन - २

ईश्वरमानसिंह

स्मृति: विश्व धार्मिक सम्मेलनका अवसरमा सोभियत संघको राजधानी मस्को, अन्य स्थानहरूमा लैनिनशान्त र वुरियादमा पनि ध्रमण गराइएको थियो । मस्कोको जनसंख्या ७६ लाख छन् जसमा खास मस्को शहरमा मात्र आठ लाख मानीस बस्दछन् । करीव ८०० वर्ष पुरानो मस्को जहरमा क्रेमलिन रेड एक्वायर हेर्न लायक र आकर्षक स्थल छन् । रेड स्क्वायरमा ५४ वर्ष अधि मृत्यु भएका लैनिनको शब (मोसोलिम) हेर्न प्रत्येक दिन मानीसहरूको ठूलो भीड लाग्दछन् ।

यस अतिरिक्त मस्कोमा अपेरा, व्याले, कन्सटं र सर्कस प्रस्तुत गरी दर्शकहरूलाई मुग्ध पार्ने खालका छन् । त्यहाँका मानिसहरूको लगनशिलता, व्यस्तता देख्दा र रमणीय ऐं ऐतिहासिक स्थलको ध्रमण गर्दा मुग्ध नहुने को होला जस्तो लाग्दछ । साहित्य, कला, विज्ञान र आर्थिक विकासका उपलब्धिहरू पनि कम महत्वका छैनन् ।

उल्लान उद्देश: जून १३, १९७६ राति लैनिन ग्राउंडोडी मस्को गई पूर्वी भाग वुरियात स्वशासित क्षेत्रको राजधानी उलान उदेमा गयौं । सोभियत संघको बौद्धहरूको केन्द्रीय धार्मिक वोर्डका अध्यक्ष बण्डीदो हाम्बो लामा, जे. दी. गोम्बोयेमको निमन्त्रणामा उलान उडे गयौं । त्यस क्षेत्रमा सर्वो शताव्दिमा तिव्वतबाट मंगोलिया भई बौद्ध धर्मको प्रवेश भएकोरहेछ । नेपाल, श्री लंका र भारतका प्रतिनिधिहरूलाई उलान उदेको इमोलीन्स्की बौद्ध मन्दिरमा ठूलो सत्कार गरी मानेका थिए । श्रीलंकाबाट धार जना भिक्षुहरू र भारतबाट एकजना भिक्षु पनि त्यस ध्रमणमा

परेकोले उहाँहरूको त उलान उदेका धर्माविलम्बीहरूले ठूलो स्वागत र सत्कार गरेका थिए ।

सन् १९४६ मा स्थापना गरिएको उक्त इभोलीन्स्की बौद्ध मन्दिरमा हाल ३० जना लामा भिक्षुहरू बसी पूजा पाठ धर्मदेशना गर्दछन् र बस्ने खाने आदि ठाउँहरूको राष्ट्रो बन्दोवस्त भइरहेको छ । त्यहाँका मन्दिरको वनावट तिव्वती तथा मंगोलियायी किसिमका छन् ।

त्यहाँका लामाहरूको बौद्ध मन्दिरको रीति स्थिति पूजा पाठ नेपालको ध्यांग र गुम्बाहरूको जस्तो छ त्यस्तै, केही फरक छैन । वुरियात कै अर्को क्षेत्र चित्ता भन्ने स्थानमा पनि बौद्ध मन्दिर रहेको कुरा उलान उदेका मानिसहरूबाट थाहा भयो ।

सोभियत संघमा सबैलाई कुनै पनि धर्ममा जान स्वतन्त्र दिइएको छ, धर्म प्रचार गर्न पूर्ण स्वतन्त्रता छ । मास्कोमा विश्व धार्मिक सम्मेलन हुन सकेको कारणहरू मध्ये एक यो कारण पनि हुन आउँछ ।

मंगोलिया: मंगोलियाको राजधानी उलान बाटोरमा मंगोलियायी बौद्ध, केन्द्र, ध्यांगदान्त्रक, चेनलिन खाम्बो लामा श्रद्धेय एस गोम्बोजाभ जो एशियायी बुद्धिष्ठ शान्ति सम्मेलनका (ए. वी. सी. पी.) अध्यक्ष पनि हुनुहुन्छ, उहाँको निमन्त्रणामा जून १९, १९७७ का दिन उलान उदेबाट द्रेनबाट नेपाली प्रतिनिधि मण्डलका सदस्यहरू उलान बाटोर पुर्याँ । पुगेकै दिनमा उहाँले हामीलाई स्वागत गर्नु भयो । विश्व शान्तिका दूत भगवान बुद्धका पवित्र जन्म स्थल नेपालबाट आएका हामी

नेपालीको स्वागत गर्न पाएकोमा उहाले खुशी व्यक्त गर्नु भयो । त्यसको लागि हामी नेपाली प्रतिनिधिहरू अति आनन्दले विभोर भएका थिएँ ।

उलान वाटोर शहरको केन्द्रमा अवस्थित बौद्ध मन्दि-रहरूको दर्शन गर्न गर्यौ । गुम्बाको रूपमा महायान मार्गमा सजाइएका त्यस पवित्र स्थललाई सुरक्षित गर्द अरु यसको व्यापकता बढाउन लागेको देखदा सबैलाई छक्क पार्ने खालका छन् ।

मगोलियामा बौद्ध धर्म तेश्वो शताव्दि, त्यस पछि आठौं शताव्दि र अनि पन्ध्रौ शताव्दिमा बौद्ध धर्म पुरेको बुझिन्छ । पन्ध्रौ शताव्दिमा मगोलियामा बूद्ध धर्म आएपछि यसलाई राज्यको नै धर्म घोषणा गरिएको थियो । त्यसैले त्यस बेलाका मगोलियाका राजाहरूको दरवार नै तिव्वति किसिमका गुम्बा र मन्दिर जस्तै रहेको अहिले पनि देखिन्छ । मंगोलियाको उक्त बौद्ध स्थल शान्तिको केन्द्र खास गरी ऐशियायी बौद्ध शान्ति सम्मलनको प्रमुख कार्यालय पनि त्यहीं रहेको छ ।

हामी नेपाली प्रतिनिधि मण्डलका सदस्यहरू मंगोलियाको बौद्ध धर्मको प्रचार वारे राङ्गो अध्ययन गर्न पाउनुका साथै मंगोलिया वारे पनि केही अवगत गर्न मौका मिल्यो । पन्ध्र लाख वर्ग किलोमिटर क्षेत्र भएको मगोलियाको जनसंख्या भने १५ लाख जनसंख्या मात्र रहेको छ । गाईवस्तु, घोडा, भेडा आदि प्रशस्त भएको त्यस मुलुकमा प्रत्येक व्यक्तिलाई ३०।३० वटा गाई वस्तु भागमा पुगदछ भने पनि भनाई छ । मंगोलियामा क्रान्ति हुनु अगाडि त्यहांका मानिसहरू केवल गाईवस्तु पालनमा मात्र हुन्थ्यो भने क्रान्ति पछि कृषि र उद्योग तर्फ पनि विस्तारे प्रगति गर्न थालेका छन् । जमीन धेरै र मानिस थोरै भएकोले विश्वको अन्य घना जनसंख्या भएका

मुलुकहरूमा जस्तै परिवार नियोजन, खास गरी जनसंख्या नियन्त्रण गर्नु पर्ने अवस्थामा छैनन् जस्तो देखिन्छ । सोभियत संघ जस्तै प्राकृतिक स्रोतमा धनी भएको मंगोलियाको भविष्यमा यस्तै रफ्तारमा विकास गर्दै गएमा छिटैनै तिव्वतिमा प्रगति हुने देखिन्छ ।

मंगोलियाबाट जून २१ तारीखका दिन स्वदेश-नेपालको लागि मास्कोमा नेपाली प्रतिनिधि मण्डल फर्क्यो ।

विश्वमा सबभन्दा ठूलो भूमि भएको २५ करोड ५५ लाख जन संख्या भएको तथा ११ वटा टाइम जोन भएको (केप देखनेभमा विहान ९ बजेको छ भने पोल्याण्ड नजीकै रहेको ट्रेष्ट भने स्थानमा अधिल्लो दिनको बेलुका १० बजे) सोभियत संघको केही भागहरूमा नेपाली प्रति-निधि मण्डलका सदस्यहरूले हेतैर र अध्ययन गर्न मौका मिल्यो ।

यस पटकको नेपाली प्रतिनिधि मण्डलका नेता भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको स्वास्थ्य केही ठीक नभएकोले उहाँ विश्व धार्मिक सम्मेलन पछि स्वास्थ्य परीक्षणको लागि मास्कोमा नै रहनु भयो । हामी अन्य सदस्यहरू लुम्बिनी विकास समितिका अध्यक्ष एवं उप-नेता श्री लोक दर्शन वज्राचार्य । त्रि. वि. वि. का प्राध्यापक डा. परासर नारायण सुवाल, पद्मोदय र आनन्द कुटी माध्य-मिक विद्यालयका प्रधान अध्यापकहरू श्री कृष्ण बहादुर मानन्दर र श्री रत्न बहादुर वज्राचार्य तथा उपासक श्री धर्म बहादुर धाख्वा तथा लेखक स्वयंमा लेनिन ग्राउ उलान उदे र मंगोलियाको राजधानी उलान वाटोरको भ्रमण गरी त्यहाँको ऐतिहासिक, सामाजिक, आर्थिक र अन्य कृतिपूर्ण रमणीय र स्मरणीय स्थलहरूको अध्ययन गर्न पाएकोमा पनि खुशी व्यक्त नगरी रहन सक्तैनौ । ★

अभयराजकुमारको विवेक बुद्धि

भिक्षु अश्वघोष

गौतम बुद्ध राजगृहको बाँसको बगैंचामा बस्नु भएको समयको यो घटेको घटना हो । अभय राजकुमार निगण नाथ पुत्र (महावीर) कहाँ गए ।

निगण नाथ पुत्रले अभयराजकुमारलाई भन्नुभयो—

राजकुमार ! गौतम बुद्धको कमजोरी देखाएर बहस गरी उनलाई जितेर आउन् ।

निगणनाथ पुत्रको कुरो सुनेर डर र भय युक्त स्वरले भने— “त्यत्रो ठूला श्रमण गौतम संग कसरी वाद विवाद यने ? गौतम बुद्ध साधारण व्यक्ति होइन र उनी विद्वान् कहलिएका छन् ।

अभयराज ! म तिमीलाई एउटा चलाकी दाउ सिकाइ दिन्हु जसबाट डर मान्नु पर्ने अवस्थ्ये आइपर्दैन । तिमी सोइ श्रमण गौतम कहाँ गएर प्रश्न गर्नु— भन्ते ! तपाइले कसैको चित्त दुख्ने गरी अथवा चित्तलाई चोट पुग्ने गरी कुरा बन्नु भएको छ ? यदि गरेको छ भनी उत्तर दिएको बाप्तना बसरी भनी दिनू कि त्यस्तो अरूको मन दुःखनेगरी कुरा बन्नु हुन्छ भने तपाईं र साधारण मानिसहरूमा के करक भयो त ? बस्त्को मन दुख्ने गरी कुरा गर्दिन भनी चबाक दिए— “देवदत्त नक्क जान्छ, नर्कबाट बच्ने कुनै उपाय छैन, त्यो कुहिसकेको मान्छे” भनी गाली बन्नु के उसको चित्त दुखाउने कुरा भएन ? भनी सोझ्नु । यसरी अपठ्यारो प्रश्न गर्दावैरि श्रमण गौतम ना चबाक हुनेछन्, अनि उनी बादमा हाँ छन्, हामी विजयी हुने छौं । हाम्रो कीर्ति प्रशंसा फैलिने छ । लाभ सत्कार बृद्धि हुनेछ ।

यसरी आफ्ना गुरु निगणनाथ पुत्रबाट वाद विवादको कुरा सिकेर अभय राजकुमार सोइ गौतम बुद्ध कहाँ गए । त्यहाँ पुगि सके पछि प्रश्न गर्ने उचित अवस्था न देखेर भोलिको लागि आफ्ना निवास्थानमा बुद्धलाई निमंत्रणा गरी फर्के ।

भोलिपल्ट तथागत अभय राजकुमार कहाँ भोजनको निमित्त जानु भयो । भोजन पछि अभय राजकुमारले बुद्धलाई अभिवादन गरी निगणनाथ पुत्रले सिकाए अनुसार प्रश्न सोधे ।

बुद्धले भन्नु भयो— अर्काको चित्त दुःखने र प्रसन्न हुने कुरा मैले गरेको छु वा छैन यस बारे ठीक संग भन्न सक्तिन, तर म यस अपवादबाट मुक्त छैन ।

“त्यसो भए निगणनाथ पुत्र बित्यो, नाश भयो” भनी अभय राजकुमार कराउन थाले ।

बुद्धले सोध्नुभयो— अभय राजकुमार ! निगण नाश भयो ! निगण नाश भयो भनी किन करायौ ?

भन्ते ! म निगणनाथ पुत्र कहाँ गएको थिए । उहाँले मलाई दो धारे प्रश्न सिकाएर यहाँ पठाएका थिए । यसरी प्रश्न गर्दा खेरि यसरी उत्तर दिन्दैन्, यस्तो प्रश्न सोद्धा यस्तो उत्तर दिन्दैन् र अनि यसरी दो धारे प्रश्न सोधेमा गौतम बुद्ध बोल्नै सक्तैनन् । गौतम बुद्ध बादमा हारने छन् अनि बेइजती हुनेछ । यसरी उहाँले सिकाएको अनुसार प्रश्न सोधें तर तपाईंले अर्क ढंगबाट उत्तर दिनु भयो । निगणनाथले जसरी चित्ताएका थिए । त्यसो भएन ।

अभय राजकुमारलाई तथागतले भन्नु भयो— “तपाईंको काखमा वसीरहेको बच्चा ना बालख छ । प्रमादवश तपाइले या धाइले नदेख्ने गरी त्यो बच्चाले हुँगा या ईटको टुक्रा मुखमा हालिदियो भने तपाईं के गनुँ हुन्छ ?”

“भन्ते सजिलो संग निकाल्न नसके वायाँ हातले टाउको समाती दायाँ हातको औला मुखमा हाली जसरी भए पनि निकाल्ने कोशिश गर्नुँ ।”

“त्यसो गर्दा बच्चालाई दुखदैन त ?”

भन्ते ! बच्चा प्रति मेरो दया र माया छ । बच्चाको भलाईको लागि मैले त्यसो गनुँ पछ ।

राजकुमार ! त्यस्तै नै म पनि अरूलाई हित हुने भए अरूलाई अप्रिय भए पनि कडा बचन बोल्छ ।

सजकुतार ! अब म कस्ता कस्ता कुरा कहाँ कसरी गनुँ पछ भन्ने कुरो अवगत गराउँछु ।

१) बुद्धले नभएको असत्य र काम नलाग्ने, अरूलाई अप्रिय हुने खालको कुरा गर्दैन ।

२) भएको र सत्य भएर पनि काम नलाग्ने खालको कुरा बुद्धले भन्दैन ।

३) भएको र सत्य तथा अरूलाई हित हुने भए अरूलाई अप्रिय हुने भए पनि ती कुरा गनुँ पने उचित अवस्था बुद्धलाई बाहा हुन्छ ।

४) नभएको, ब्रह्मत्य र काम नलाग्ने अरूलाई मन परे पनि त्यस्तो कुरा दुद्धले प्रकाशना त्याउदैन ।

५) भएको, सत्य कुरा, अरूलाई हित हुने र मन परे त्यस्ता प्रकाशनका कुरा नन्दे अरूलाई बाहा हुन्छ ।

यति कुरा सुनि सके पछि जमय राजकुमार प्रसन्न भई भने—

धन्य भो गौतम ! आश्चर्यं भो गौतम ! तपाईले मलाई आँखा नभएकोलाई आँखा दिए क्षै, अन्धकारमा बत्ति बालीदिए क्षै, घोष्टिएको पल्टाइ दिए क्षै, छोपिएकोलाई उघारिदिए क्षै, बाटो भुलेकोलाई बाटो देखाइ दिए क्षै, अनेक प्रकारबाट कुरा स्पष्ट गरिदिनु भयो । मैले बुझे । मैले तपाईलाई चिने । निगण्ठनाथ पुत्र [महावीर] ले तपाईं प्रति कुद्धिट लगाएको रहेछन् भन्ने कुराको प्रष्ट ज्ञान अब मलाई भयो । तपाईंको शरणमा आउँछु । कृपया मलाई शरण दिनु होस । यसरी अभय राजकुमारको हृदय परिवर्तन भयो ।

शुद्धोदन व छन्दक

‘जयोति’ शाक्य

‘छन्दक ! खें कैं याकनं, गो सिद्धार्थ कुमार गो ? छु उवीकाः छ वया गनं, खें कैं कृटृ खव्य जुव्य । गज्यागु छंगु ख्वाः ख्व ओह ! छाय् जाय्क छं मिखाय् ख्ववि कैं याकनं कैं रे, जिगु तुगले वाल धौबजि ।’

“क्षमा फोने, महाराज ! कनेत खें विषाद या वियोगं चिरि बागु ख्व तुगः घानाः जि थौं वया; सिद्धार्थ की कुमारला, भेष तापसया कया: लिहाँ मव छयाय् बन, लैं लिना बीतरागया ।”

“उक ! छं थ्व छु धया छन ! न्यने माल गज्यागु खें
आशका थ्व मती दुर्ये सत्य जू वःगुला फुक !
सिद्धार्थ मदुसा राज्य-कुलया मत जः छु दं
बिगु भवित्य निमित्त थ्व अवस्थाय मेगु बः छु वै !!
मदु मधु, थ्व ज्वी मधु, छन ! न्हापां वृतान्त के
गये गन गुथाय तोता वया कुमार यात छं ?”

“महाराज ! सि हे स्यु छि, स्वयाव युवराज या-
चित्ते ! त्याग विरक्तिया भाव चं चंगु हा कयाः,
न्हापा न बिन्ति याना जि सिद्धार्थ नाप जूगु खें
च्याय जूम्ह, त्वचं कःम्ह हानं हःगु खनाः सिथ....”

“बः बः लुमं जि धागु छं, अकिं हे थ्व अने तने
आनन्द रस-रङ्ग या चक्रव्युह रवयाः प्यखें-
बैगु चित्ते बुयाः बःगु वेराग्य-लख धा: सुकाः
लायकुय! सुख भोगेनि भुले जायका बिये धकाः
ताःसाकाः बिया उवलं गुलिनं जि मनं तुनाः
म्बवाय धूये फुकं वानाः बंगु गये व, छन ! धा !”

“महाराज ! जिथाय वया सिद्धार्थ युवराज हे
ल्लु बाचा इले जितः कट्ट बिल उजं थये-
हे चन्दक ! तयारया सल छम्ह तुरन्त हे
म्बल लायकु सुखे च्वने, वने तेल थनं थये,
संकल्पे मन ची धुन, लोकया हित निमित्त न
मालाः वे न्हागु हे जूसां दुःख-विमुक्ति यागु लें !
माय नासिगु व्यथां त्यलाः नुगः थ्व क्यातुसां छुयाय
सेवक जि, महाराज ! उजं जू थे गये मयाय ?
कन्यक सल म्हे च्वनाः बंगु सिद्धार्थ, नापं जि-
ल्लु ल्लु बना च्वनाम्हेत्या लायकु धोर्छि मती मती-
चंसा चंसा ज्युका कट्ट सुं गुम्हसे गुथाय गनं
हुनों हे बासचा तर, लायकु छवाखां पिने थन !”

“हरे गज्यागु भाग्य जि, छु धैगु थ्व गज्यागु खें
मस्यु छु छु रवये मानि गबले गन मजूकथ;
सिद्धार्थ जन्म कावगु धानाः गज्यागु नित व
सुख ऐश्वर्य दध्वी न खंम्ह वेराग्य हे जक;
व काये बूगुलि जिगु पूर्ण जुया मनोरथ
सिद्धार्थ नां छुना गुलि चक्कना लसतां नुगः !
काये बुलं थ्व हे लायकु दुने वहे सिद्धार्थया
धाल हौं ‘राहु’ वःगु वं सासः लहानाः विषाद या;
महल राज्य-श्री वहे जूगु खें नं उये तर
निगू वृत्ति निम्हेसिया अजुगति छु धैगु थ्व !
अले छन ! कुमारं छुं सन्देशं खें बिया मह ?
जिमिगु मर्तिना वया भति हे लुमनां मव ?”

“यना दिसें, प्रभो ! चांचां फयथे कन्यक छाँ वन
लागा थ्व राज्य या तोता निर्जनगु बने थन,
अनोमा खुसि नं पार ज्वीवं राज-पुत्रं अन
‘थ्व हे खुसि सिथे थौं ज्वी प्रवल्या जिगु न थन-’
धायवं थुलि राजसी-वस्त्र तोता छवया फुकं
से नं खाना सुचुक हे थःगु छड़गं स्वयं थमं
धाल जितः अले छन ! म्बाल हुं छ लिहाँ थन
वसः जिगु थ्व जोना हुं, यंकि कन्यक यात नं....”

“छन्दक ! चंवंच्वनाला छ जू जू थे हे स्वया जक
मधयाका, मयानाला लिगना हेगु छुं कुतः ?”

“सिद्धार्थ यात जि राजन् ! थुलि हे बिन्ति यायफत-
‘देव ! तोता वने गये, याकचा थ्व बने छित !
वसपोल महाराज सकस्यां चित्त चंक जि
छु खें कनाः गये अन वना थ्व छवाः क्यनेगुजै !”

प्रबज्या काय् बहु जि नं, वने मखु थनं लिहाँ”
मवसा जि लिहाँ थन कं वै थ्व खं सुनां धका
प्रबज्याया बचं जितः विया मदी छुयाय, तर-
धैर्यं विया उजं जुल, ‘लिहाँ वना छ छन्दक,
ध्याक खं थ्व कनाः धैब्यु बा शुदोदन यात छं
‘सम्बोधि प्राप्त याय् धुका, त्वीकाः दुःख विमुक्ति लं-
बुढ जुया जि वै धका कना ब्यु शुभ मंगल
का हुं स्वाल, वने जि आः, धया जितः विदा विल।
सासः जिगु गथी चिनाः कथुं खं-रवः पिहाँ मव
तोले जुया च्वना शोक- तापं भय-भय् विया नुगः।
उजं जूर्थे व्यकूं च्यानाः वस्त्र थ्व वसपोलेया
कन्थक यात घय् पुनाः वया सुम्क लिफः स्वया!
लेय वै च्वचं भहाराज ! अमागो जि छुयाय हनं
घाले मल्ता-चि हाः यायर्थे दुःख कःवल मेगु नं;
‘योम्ह थुवा वियोगया व्यथा-वाणं दुने कया:
तोल प्राण कन्थकं विरहं नुग पंम्हयाः।
न्हागुसां धैर्य याना जि कुविया भार शोकयां
अंक वया, महाराज ! खं को वे मागु हे जुया !”

“स्वाल हुं गात छन्दक ! छु छाय आः मेगु छन्त जि
भाग्य धा कर्म न्हागु धा: मनू विचित्र हे खनि।
विषादया सुपाचं थ्व लायकु हे ख्यूक तोपुया
सुख-समृद्धिवा दध्वी हाः थुना दुःख-शोक या-
कला-कायपिनि जीवन-लताया गसि तोयुला।
स्वयं थः दुःख-मुक्ति-लं मावने धैगु ज्वीगुला !
तर सुलक्षणं पूर्ण जूम्ह धायेवुसा नसे
स्वभाव थ्व कुमारया धात्थे अद्भूत ध्याक हे।
रूप गुण स्वयाः वैत मचाबले मस्यूपिसं
बुढ ज्वी थ्व लिपा धागु लुमंसे वः जि थौं फुकं !
काल देवल थे जाःम्ह महौष हे स्वयं वयाः
भोपुगु पालि हे वेगु लोके अग्रम्ह खः धया !
स्युगु खः जि उथाय हे थ्व मचा चान्चुनभ्ला मखु
तर थौं वं थये नुगः खेका वनी धका मस्यु।
तये यशोधरायात मने धैर्य विया गथे
पीर धानाः च्वने माल ज्याय ज्वीका छुयाय थये।
लोकया हित ज्वीगु वं पुरुषार्थ क्यनीगुसा
चंश-गौरव ल्वेक जि सहयाय माल न्हागुसां ॥

प्यूठाने बौद्ध धर्म

श्री मुनीन्द्ररत्न वज्राचार्य

“सेवा ही परमो धर्म” सेवा हे तःधंगु धर्म खः। थ्व ह्याइपु ताल लिपा च्वं च्वं गांया मनूते नाप झ्यले पुसेली
ज्ञां कया जि प्यूठाने राष्ट्रिय विकास सेवाया विद्यार्थीं जुया न्हाइपुया बल। गामे चोर्पि गांया मनूतेनाप खंह्ला बह्ला
वना। फिला तक गामे च्वना सेवा याय् मागु। आखिर गामे न जुल। गांया मनूत छुं छगु जक समस्या दःसां जिमि के
च्वने हे माल। न्हापांला मुनसानगु गामे च्वने मा बले साप न्यं वइगु लुल। अले इर्पि नाप धर्म कर्मया विषय, गांया

जन जीवन वारे खें जुइगु । थुकथं न्ह्याइपुक हे निंह छोयगु ।

जि चोनागु कोथाया छ्योै फुसे च्वंगु अंगले भगवान बुद्धया किपा तया तयागु । छन्हु गांया छहा मनू वःगु । व मनुखें बुद्धया किपा तस्वीर कर्यं कर्यं जिके न्यन— यो कुन जोगीको फोटो हो ? वयागु न्ह्यासलं जित गरखेसे च्वन । अले जि धया “यो भगवान गौतम बुद्धो तस्वीर हो ।” वं हानं न्यन— “भगवान बुद्ध भनेको को त मार्साब ? जिगु मने खें दासी वल । मनं मनं विचा याना गांया तःधंभ मनू. तर बुद्ध धाःसा सु धका मस्यु । बुद्धयात छक लुमका । बले जि तिजक धया— “यो राजा शुद्धोदनको छोरा हो जसलाई संसारका मान्द्यहरूले ठूलो मान्द्यको रूपमा मान्दछ । हामीले त देउताको रूपमा मान्दछौं ।” अले बल्ल व मनुखें छ्योै संकल, “अँ के गराँ मार्साब हामीले केही जान्दैनो” धाल ।

जिगु मने ना ना तर्कया खें धी वंजि वाल । “विश्वे थौं बुद्धयात महान व्यक्ति धका माने याई लाखौं मनुखं बुद्ध वूगु थाय् सो वइ । तर की थाय् बुद्ध सु, गनयाहू धका तकं मस्यू ।” तर थन प्यूठाने च्वंमेसिनं गय् सिइ । बुद्धया छुं मूर्ति मदु । छेँ छेँ तस्वीर बोयगु चलन मदु । गां गां हे बः । थुमित ने त्वने ज्या यायगु बाहेक मेगु धन्दा छुं मदु । आखः सःपि मनूत पर्तिचाय् ल्याय खाय् फु । धर्म कर्मया विषय नाकं ध्यान मदु । तर रामायण व महाभारत का वाखं धाःसा ताकां तुकुं स्यु । बुद्ध धर्म वारे धाःसा छुं मनू । थव खना जित छ्वें पीर जुल । बुद्ध थःगु हे भूमि चन्म काम्ह । थःम्ह हे काय् मचा (नेपाल पुत्र) थः देशया चन्तान बुसेलि थनया खें फुकं सिङ्का ते माःगु । बुद्ध नं ला छन्ह न बंहा महामानव खः । विश्वं गुलि श्रद्धातया बुद्ध बुतु थाय् लुम्बिनी कः कः धायकेत लाखौ डलर चन्दा बिल रु छह सिनेया मनुखं ‘बुद्ध सु’ धका न्यनि बले ‘अहैं मस्यु’

धका धया च्वनी बले गुलि मछाले पु । थवहे विचालं थन गांया मनूतयै बुद्धया उपदेश व बाखैं कनेगु याना । मस्युगु थुइका बियगु, स्युगु कनेगु हे नं धर्मं मखुला । थव नं छगु सेवा हे खः । थव हे खेयात कया की कुमार काश्यप भन्ते-यात पौ चोया “भन्ते थनया मनुखें बुद्ध व बुद्ध धर्मं छु धका छुं मस्यु, छुयाय् ? उकें बुद्धया जातक, बाखैं, अमृत वचन न्यंका न्ह्याइपुका चोना मज्यूला ?” वसपोलं थुकथं हःपा विया हया विज्यात—

“धात्ये बीद्ध धर्म धयागु भिक्षु पिसं जक प्रचार याय् मा: धयागु मदु, छिपि थें जाःपि बोद्ध मार्गी तसे नं यायफु ।

भन्तेया थुगु हःपालं जित बौद्ध धर्मया सेवा यायत रुं कं प्रेरणा वल । उत्साह दत ।

जिमिसं प्रोढ कक्षा धका बुरा बुरी प्रोढ तयतनं बोके माःगु । बुरातयै धर्म कर्मया बाखैं कैं कैं न्ह्याइपुका चोना । छुं हे मस्युपि बुरा तयत धर्मं कर्मया खें कनेगु नं साप न्ह्याइपु । ‘बुद्ध सु ? छाय् संसार माने याना च्वन ? थव खें बाखैं थें कना यंकेगु । पञ्चशीलया ज्ञान व्यु व्युं सदाचारया पाठ स्यनेगु । फत्ता खें मल्हायगु मादक पदार्थं सेवन मयायगु, हिसा मयायकेगु, व्यभिचार मयायगु, बुद्ध धर्मया मूल सदाचारया सिद्धान्त खः । थव पालन यात कि मनूते जीवने गबले दुःख वइ मखु धका इमित धवा थुइकेगु हानं थन गामे थजात कोजात धका भेदभाव दु । थव खें बुद्धया अमृत वचन उदाहरण विया न्ह्यथनेगु— ‘जातं चाण्डाल जुइ मखु न जातं जुइ ब्राह्मण कर्मं जुइ चाण्डाल कर्मं हे जुइ ब्राह्मण उकिं कीसं छुवा छुतया भावना तसे हाला च्वने मज्यू धका धवा थुइकेगु ।

स्कूले नं मस्तयै बुद्धया अमृत वचन कनेगु । इले व्यले बौद्ध जातकया बाखैं कना न्ह्यस लिस कासाय् बोद्ध प्रश्न तया बुद्ध धर्म प्रति जिज्ञासा वियगु ।

ऐन्हू बुद्ध जयन्ती वल । स्कूल अफिस फुकं विदा
जुल । थुखुन्हु प्यूठानया छगू पवित्र थाय् स्वर्गंद्वारी धयागु
थासे मेला जुइगु । थन प्रभु महाराज व जोगीतयु कुटी
दु । प्रभु महाराज धाःम्ह तःसकं धनि । प्रभु महाराजया
दर्शन याय् त विभिन्न थासं श्रद्धालुत वइगु । अले थव
थासे चच्छिन्हच्छिं गां यापि म्ये हालिगु । मेला जुइगु ।
वास्तवे थुखुन्हु बुद्ध जयन्तीया उपलक्ष्ये विदा व्यूगु तर
थनया मनूखं मथुया स्वर्गंद्वारीया मेलाया निर्ति विदा व्यूगु
धका च्वन । थव खना इमित बुद्ध जयन्तीया महत्व कना ।
थव दिन खुन्हु बुद्धया जन्म बोधिज्ञान प्राप्त जुगु व सिइगु
तकं थो हे दिन खुन्हु लागुलि बुद्ध जयन्ती माने याय्
बिदा व्यूगु धया । थुखुन्हु काठमाणडौले धुम धामं बुद्ध
जयन्ती' माने याइ धया । थव न्यना गाउलेत धुकक
च्वन । मथुगु थुले ।

थन गामे रा, वि. से विद्यार्थीतय् त तसकं विश्वास

दु । जिमिगु ज्या हे सेवा यायेगु जुया, न्हाबले जिमि पाखे
सेवाया आस याना चोनि । बिरामी जूसां, धा जूसां वा
माय, छोमाय् की दःसां, चःबि दयके माःसां जिमिके
सलाह का वया च्वनि । उके जिमिसं धयागु खँय पूरा
विश्वास दु । थो हे अवसरे बुद्ध धर्म सम्बन्ध छुं ज्ञान
विय दत ।

धात्थे जिगु मने थव हे बिचा वल यानां मज्यूगु छुं
मदु । आ थन गामे चोपिसं बुद्धयात जोगी धाइ मखुत ।
बुद्ध जोगी मखु, छम्ह महामानव धका म्हसिइगु जुल ।
दया व माया, त्याग व तपस्या यायत बुद्ध लुमंकीगु जुल
मनूखं मनूया खोबि हुइकेगु मनूया धर्म खः । धर्म वहे
खः गुम्हस्यां मनूखं मनूयात सेवा याइ । थुकथं प्यूठान
गामे चोनानं बुद्धया छुं किचः तोफिका थकेगु नं सेवा हे
मखुला ।

आशिका

सम्यकरत्न वज्राचार्य खवप

बुद्धया शरण वया प्रभु धर्मया शरण वया

संघया शरण वया प्रभु भवपार ज्वीत धका

ज्ञान विवेक बिना मदु मर छें बुं सम्पत्तिया

छलपोलया ज्ञान खना थन जिगु मन याउंया

धन्य धन्य शाक्यमुनि पूजायाय् महामुनि

करुणाया खानि दुम्ह ज्ञान बुद्धि इना बीम्ह

विश्व एकताया मूल मंत्र यना बिजयाम्ह

स्थापु लंवुइ बिजयाना शान्ति यना बिजयाम्ह

नुगले खिति थाका जगते सयेका च्वने मज्यू

करजोरि बिनति प्रभु नुगले हाफु मकियेमा

उत्तम व्यवहार

उपासक ज्ञानवज्र वज्राचार्य

भगवान् बुद्धया 'नां' कायबले कीरु नुगले शान्तगु
मृति न्होने चं वइ। अले छु भतिचा जूसां कीरु मने
ज्ञान्ति जुइ, आनन्द वइ। थुकीयात हे सुख धाइगु खः।

थौं या संसार यात भगवान् बुद्धया मैत्री, करुणा,
मुदिता व उपेक्षा, थव प्यंगू नीति मदेकं मगाना च्वंगु दु।
चं प्यंगू धर्म मदेकं मिले जुया च्वनेगु एकता धयागु दै
मचु। एकता मदुयाय उन्नति जुइ मखु।

बुद्धया मैत्री, करुणा, मुदिता व उपेक्षा थव प्यंगू धर्म-
यात चतुर्व्यू विहार धाइ, अथवा उत्तम-व्यवहार धासां
ज्यु।

प्रेम पूर्णगु मैत्रीं हे संसारयात सुख शान्ति बीरु जुया
च्वन। उर्कि शान्तिया लागी न्हापां मदेकं मगागु मैत्री
भावना वा मैत्री पूर्णगु व्यवहार माः। मैत्रीं याना थौं
देश-देशया बिचे, जनता-जनताया बिचे, पासां पासाया
दचुइ मिले चले जुया च्वने कया च्वंगु खः। मैत्री भावना
वा मैत्री पूर्णगु व्यवहार मन्त की कलह ल्वापु पिहाँ वइ।
चले मिले जुया च्वने फईमखु। उर्कि शान्तिया लागी
मैत्री मदेकं मगागु जुयाच्वन।

मैत्री धयागु छु?

मैत्रीया अथं खः— स्नेह, प्रेम, माया, ममता, समता
व मित्रता। स्नेह व हृदय कोमल यायेगु अर्बे मैत्री
खः। स्नेह व प्रेम निगू दु। तृष्णा प्रेम व मैत्री प्रेम।
तृष्णा प्रेम अकुशल जुर्गुलि लिपा शोक व भय जुइयो।
मैत्री प्रेम अलोभ सम्प्रयुक्त धर्म खः छाय कि प्यपुना
मच्वन।

मित्तस्स एसा पवत्तीतिपी मेत्ता।

अर्थाति मित्र भाव वा पासात्व यात मैत्री धाइ।

मैत्रीया लक्षण कर्पिन्त हित जुइगु— ज्या यायेगु, द्वेष
भावना मदेका छोयगु, मेपिन्त हित जुइगु जक विचार
यायेगु। कर्पिन्तगु गुण जक लुमकल धाःसा मैत्री बःलाना
वइ। कर्पिन्तगु दोष जक माला जुल धाःसा द्वेष जक
अप्पो दया वइ।

मैत्री भावना याइपिसं थुइका कायमागु खँ थव खः की
गथे थःत दुःख मयो, रोग मयो, शत्रुत मयो, अथे हे
मेपिन्त न मयो जुइ धका थुइका कायमा। मेपिसं थःत
व्वःविइगु गथे मयो, अथे हे मेपिनि नं मयो जुइ धयागु
विचा यायमा।

इर्ष्या दुपिसं गुबलें न मैत्री बः लाके फइमखु, अले
गन मैत्री भावना यायेगु? धात्ये शुद्ध मनं मैत्री भावना
याय फत धाःसा थनया थनहे फल प्राप्त जुइ। वैगु
खाले तेज दया वइ। शत्रुत तापाना च्वच्वनी। ग्याना-
पुक महसे खनी मखु।

भगवान् बुद्धया मैत्री शन्देस कथं न्हापां थःनीं सुधार
जुइ फय्के माः। ए धयागु द्वेष मनं मुक्त जुइ फय्के
माः अलेतिनि मेपिन्त भिके फइ। थव खँ मैत्री भावना
या विधि सी दु।

मैत्री भावना यायेभले मयोपि व साब् योपि अले
शत्रुत लुमकय मज्यु। मिजैं जूसा न्हापां मिसा यात व
मिसां मिजैं यात मैत्री भावना याय मज्यु। सीपिनि
नामे न मैत्री भावना यायेगु छुं फल मदु।

न्हापां थःत मैत्री भावना यायेमा । गथे कि जि शत्रु मदुम्ह जुइमा । जि द्वेष मदुम्ह जुइमा । जि निरोगिम्ह जुइमा । जि दुःख मदुम्ह जुइमा । जिथेतुं मेर्पि न वैरभाव मदुहृष्ट जुइमा । द्वेष भाव मदुहृष्ट जुइमा । रोग मदुर्पि जुइमा । सुखीपि जुइमा । अनंलिपा थः माँ-अबु प्रति मैत्री भावना यायेमा । अले पासा धाइपिनि प्रति मैत्री भावना यायेमा । दकले लिपा मयोपिनि प्रति मैत्री भावना यायेमा । आःक्षीत माला च्वंगु व्यवहारिक मैत्री खः । इर्प्पा व दाह मदुगु समाजे च्वने दयेमा । भिर्पि संगत लाइभले छीर्पि भिनाओ । थव फुक्क व्यवहारया खं खः । नुगः पवित्रपि सदां हे पवित्र जुइ, अले व्यवहारे न पवित्र खने दया वइ, अले जक मैत्री वः लाइ । अनंलि करुणा, मुदिता, उपेक्षा, अपुकहे व्यवहारे हय् फै ।

भगवान बुद्धया चरित्र स्वयंभले आश्चर्य चाः बुद्धया गुजागु मैत्री वल, गुलि मन बत्तलागु न्हाथेजागु वातावरण व परिस्थिती जूसानं भतिचा हे मन् ग्या धयागु मदु बानि स्यं धयागु मदु, मन हिलावं धयागु मदु ।

बुद्धया मैत्रीवल च्वनेया निर्ति बुद्धकालीन घटना छगू न्हाथने तेना ।

राजगृह नगरया जुजु अजात शत्रुया नालागिरि धयाम्ह किसि छम्ह दु । अजात शत्रुया गुरु देवदत्तं सल्हा व्युगु अनुसारं छन्हु सुथे राजगृह नगरे भगवान बुद्ध भिक्षाटन बिज्यागु लैपुइ, नालागिरि किसियात अय्ला त्वका भगवान बुद्धयात हत्या यायेत छोया हल । भगवान बुद्धयात, वस्पोलया श्रावक शिष्य पिंस-हारांम्ह नालागिरि किसि वयाच्वंगु लैपुं भिक्षाटन बिम-

ज्यासे मेगुहे लपुं भिक्षा बिज्यायेगु निवेदन यात । भगवान बुद्ध आज्ञा जुया बिज्यात- “प्रिय पुत्रपि” ग्यायमते, नालागिरि किसियात सिक्षित जुइक जि दमन याना वीइ । थ्वेकया च्वंम्ह नालागिरि किसि भगवान बुद्ध यात थःगु तुर्ति न्हुया स्यायगु नियत याना वेगं व्वाँय वया च्वंगु बखते, बुद्धया लिक्कसौं दुम्ह मिसा छम्हसिनं उम्ह किसि व्वःय वया च्वंगु खना ग्याना, थः मचा यात भगवान बुद्धया न्ह्योने वां छोया बिस्यूं वन ।

उगु बखते नालागिरि किसि व मिसा पाखे स्वया ल्यु वन । ‘भगवान बुद्ध’, न’ नालागिरि यात मैत्रीभाव तया अत्यन्त न्यने यइपुगु शब्दं सःता बिज्यात- “प्रिय पुत्र नालागिरि ? छन्त अय्ला त्वंका तोता हःगु मेगु निर्मित मखु जित ग्यायत जक खः । उर्कि छ जिथाय् वा” भगवान बुद्धयागु न्यने यइपुगु शब्द ताय् मात्रं नालागिरि किसि भगवान बुद्ध यात लिफः स्वल । उगु बखते भगवान बुद्ध-यागु रस्मि सहितगु अत्यन्त शोभायमानगु रूप श्रीकाय खन । खने मात्रं हे नालागिरि किसिया अय्लाखं काःगु तना वन । अले भगवान बुद्ध यागु तुर्ती पाली छोपु वल ।

करुणा : मेपिनिगु दुःख खनीभले हृदय- कम्प जुइगु, नुगः मर्क्षिसे च्वना वइगु ‘करुणा’ खः ।

मुदिता :- मेपिनि भि जूगु, जय् जूगु खना लय्ताप् सय्केगु, मेर्पिसं याना च्वगु पुण्य कार्य यात साधु ! साधु ! धका अनुमोदन यायेगु हे मुदिता-भावना खः, मेगुकर्य धाल धा:सा नुगः चक्कंका च्वनेगु खः ।

उपेक्षा :- सुखेन दुःखेन मन् विचलित मजुइगु, सम-भाव वा वाम्ता मतयगु । अस्तु ।

भगवान् बुद्ध इन्द्रभक्त नकःमि, भोत

छं जन्म काल बुद्ध, सिद्धार्थ धैर्यु नां तथा
छं याना जुल उपदेश, विश्वे शान्ति याय् धका
छ उकि जुल प्रभिद, भगवान् बुद्ध धका
उकि जिपीं वया छन्त वन्दना याय धका ॥ १ ॥

छ चाहिला जुल विश्व प्राणीविन्त ज्ञान इयेत
छंगु ज्ञान न्यने बहजु, शान्तीया लागी क्रान्ती यायत
छ उकि जुल विश्वय, प्राणी मात्रया सहारा
उकि छन्त वन्दना पुजा याना जुल प्राणी सारा ॥ ३ ॥

छ वन त्याग याना गृह, फुक्क सितं हे तोता
छ जुल अले भिक्षु, राज्यया वस्त्र हे तोता
छं लुइकल ध्यान याना ज्ञान, स्विन्यादे दुबले
उकि जिपीं वया छन्त वन्दना यायत सकले ॥ २ ॥

छ वन चाहिला विश्व कुशीनगरे पासा ब्वना
छ अन जुल महापरिनिर्वाण, प्राणीत दक्ष हे थना
अले ब्वल विश्वे अभूतपूर्ण भोखाय थ्व विपती खना
हिंवं जि छन्त बुद्ध धर्म सङ्घया रूपय जक खना ॥ ४ ॥

❀

बुद्ध लुमंका बुद्धरत्न शाक्य 'स्नातक'

बिश्व बिजेता बुद्ध धकाः,
जुल छःपि थौं बिश्व प्रचार ।
काम, लोभ आदिया मुक्तं नं,
जुल छःपि थौं बिश्व प्रचार ॥

क्षीरु थ्व जीवन अनित्य धकाः,
सोकल थौं सकल प्राणी हे ।
स्वैतं न थथेया धाय् न्हो हे,
कथनाः विल यःम्हं हे बुद्ध जुयाः ॥

मनुष्य जीवनया छु याःगाः दै धकाः ?
वने मानि छन्हु की सकले थ्व लोकं ।
तोती मखु मृत्युं गब्ले हे,
खः छ थूहु स्यूहु धकाः नं ॥

बुद्धं शरणं गच्छामि धाधां,
वया जि थः नं थौं छपिनिरु शरण्य ।
नालाः कं विज्याहु उकि जितः आः,
खः छ नं जिमि उपासक धकाः ॥

खः बुद्ध हे ज्ञानया जः धकाः,
स्वीकारयात थौं सकल प्राणी हे ।
वयागु खः उकि जि नं आः,
बुद्ध लुमंकाः वसपोलया हे शरण्य थौं ॥

▲

भीगु देशाया सपूत बुद्ध व बुद्ध धर्म

ले० सागरमान वज्राचार्य

(प्रस्तुत लेखे सिद्धार्थकुमार पिने चाहा० बंबले बुराम्ह, रोगी व मृत्यु खंगु घंया तसानं अंगुत्तर निकाय अनुसारं दरबारे दुने हे बुरा ज्वीगु रोगी ज्वीगु व सीमानीगु खैं ज्ञानं ज्वीका बिज्यागु खैं स्पष्ट जू० पिने चाहा० बिज्याबले मखु०। सं०)

बुद्ध छम्ह की थें हे जाम्ह मनू खः। तर वस्पोल की थें साधारणहू मखु०। वस्पोल यात छम्ह असाधारण महामानव या रूपे संसारं हासीकल। बुद्ध यागु प्रत्येक शिक्षा व नीति यात विश्वया मानव समुदायं ग्रहण याना काल। छाय् धासा वस्पोलयागु पंचशील शिक्षा संमारयागु हरेक गतिविधि यात शान्ति मूलक तरीकां उत्थान याईगु तधंगु ज्यावः सिद्ध जुल। वस्पोलया बारे छु नं खैं सीका वस्पोल यागु नीति नियम यात पालन यायगु कीगु करंब्य खः। उके जि बुद्धया बारे स्मुद्ये थूयैं छुैं खैं न्ह्यायने त्यना।

बुद्धया न्हापांगु नां सिद्धार्थ राजकुमार खः। थव हे सिद्धार्थ राजकुमारया जन्म ई. पू. ५६३ पाखे कीगु दे नेपा० या पश्चिमे च्वंगु लुम्बिनी शालबने जूगु खः। वस्पोलया दरबार लुम्बिनी छुैं तापागु कपीलवस्तु स ख। अले वस्पोलया पाजु पिनिगु हे देवदह खः। वस्पोलया जन्म लुम्बिनी जुल। गुर्कि याना थौं लुम्बिनीया महत्व यको दत। वस्पोल यागु कूल छेँ कपिलवस्तु नं कीगु हे देशे लागुलीं कीपि कृन् अप्पो गौरवान्वीत जुई दत। थव कीगु अहोभाग्य खः।

बुद्धया जन्मं लिपा वस्पोलयात विचा या॒: वोपीं ब्रम्ह तथसं वस्पोल युवाअवस्थाय् कि त छम्ह तधंम्ह महापुरुष ज्वी कि त चक्रवर्ती जुजु ज्वी धका भविष्यवाणी यात। थुपीं मध्ये नं कौण्डन्य धीम्ह पण्डितं ला वस्पोल बुद्ध हे ज्वी धका धया दील। थुगु भवीष्यवाणी यानां बुद्ध पिता

शुद्धोदन या मने खैं ल्हात। अले वस्पोलं थुगु भवीष्यवाणी अनुसारं मज्वीके या लागी गृह जञ्जालं तक्यकेगु भापा॒ थैं हे जलाखःलो॑ देवदहया बांलाम्ह कन्या छम्ह नाप विवाह याना बिडगु कुत यात। तर सिद्धार्थं एकान्तप्रेमी व नृत्य महले सं च्वना च्वंगुलीं विवाह यायैत छुैं भतीचा थाकुल। सिद्धार्थं थैः क्षेत्रीय पुरुष सिद्ध याय् माल। अबुया पुरुषार्थं व मनसुवा सिद्धयाय भापा वस्पोल क्षेत्रीय वंशयागु मूल ज्या (?) अस्त्रशस्त्र प्रहार व युद्ध बीरे ज्वीत माँगु शिक्षाया प्रदर्शन नं याना विज्यात। वस्पोल यागु अभूतपुर्वे शिक्षा खना देवदहया अति बांलाम्ह कन्या भद्रकपिलायनी नाप वस्पोलया ईहिपाः सम्पन्न जुल। गुम्ह भद्राकापिलायनी यात कीस यशोधरा धका महस्यौ। सिद्धार्थया एकान्त स्थान व नृत्य महले जक बास जुया च्वंगुलि वस्पोलं पिनेचाहीलेगु ज्या ऊवः प्रस्तुतं याना विज्यात। वस्पोल यात नृत्य महले च्वनीम्ह धका च्वे छाय् धयागु धाःसा वस्पोलया पिता शुद्धोदन महाराज सिद्धार्थं कुमार यात गृह जञ्जाले भूले याय्या लागी हे वस्पोलया दरबारे द्वलंदो प्याखैं म्वः त तया थ्यूगु खः। अले व हे प्याखैं मो तसे॒ सिद्धार्थया न्ह्योने नृत्य प्रदर्शन याईगुलीं हे नृत्य महल धयागु खः। थये नृत्य महले च्वना च्वने माँगुलीं याना व मेमेगु कारणं याना वस्पोलं नगर भ्रमणया ज्या याना विज्यात। अले उगु हे भ्रमणे वस्पोलं बृद्ध, मृत्यु व रोग नाप साक्षात्कार जुया विज्यात।

हानं शान्त तथा सौम्य मुर्ती प्रवज्या नाप नं वस्पोलया साक्षात्कार जुल । थुली प्यता कारण हे वस्पोलया लागी गृह त्यागया मूल कारण जुल ।

सिद्धार्थ कुमार गृह त्यागया मूल तत्व सिद्ध याना विजयागु ध्व प्यता कारण हे खः धैगु खै थौं विश्वं सिद्धै याय धुंकल नं पासा दे या छुं बौद्ध अनुयायी पीसं सिद्धार्थ कुमारया गृह त्यागया तत्व मेंगु हे धया कचीज्ज उठे याना च्वन । थुके या वारे जि (लेखक) कीगु देशया नाँ जागु न्हि पी “गोरखपत्र” स खै नं न्हाथना (२०३३ भाद्र २० गते) । तर युकीया छुं हे समाधान प्राप्त मजुल । थथे हे पासा दे या बौद्ध विद्वान (?) तसें सिद्धार्थ कुमारया कूलभूमि कपिलवस्तु या वारे नं आपा हे कचीज्ज उठे यागु दु । तर लुम्बिनी नेपाले च्वंगु हे खः धका सिद्ध जुल । आः थौं कन्हे संयुक्त राष्ट्र संघ व नेपाल सरकार लुम्बिनी विकास या ज्या तिन्न गर्ति शुरू याना च्वंगु दु । लुम्बिनी विकास या लागी भैरहवां निसें लुम्बिनी तक सडक दयका च्वंगु दु । ध्व सडक तयार जुल कि याउसे च्वंक हे न्हागुं देशया मनू नं बुद्ध जन्मस्थल “पवित्र लुम्बिनी” या दर्शन याय कै । छुं दैं लिपा कीसं लुम्बिनी यात स्वर्गया रुपे स्वय दै तिनि ।

थथे हे तुं हानं कीगु देशया तिलीरा कोट यात कपील वस्तु मखु धया भारतया पिपरहवा यात हे कपीलवस्तु धका नं भ्रमपूर्ण प्रचार जुया च्वंगु दु । प्राचीन कपीलवस्तु व देवदह वर्तमान तिलीराकोट व केरवानी गाँ हे खः धैगु नं पुष्टी ज्वी धुंकुगु दु । आः खाली गृह त्यागया वारे पिहाँ वै च्वंगु भ्रमया समाधान जूगु जक सौ मदुनी । खयूत ला ध्व न्हूगु कचीज्ज नं भ्रमात्मक प्रचार जक हे खः । अयसां नं छुं तःधंगु बौद्ध सफूती ध्व गृह त्यागया वारे आतक प्रचलीत प्यंगु तत्व हे मूल कारण मखु धका

धया तःगु दु धैगु वीचाः भारतया आन्ध्र प्रदेश राज्य या राज्यपालं श्री महामहीम आर. डिं. भंगरे जि नं प्वेका दीगु दु । वयकया धापू कथं उगु विचाः कव्य च्वया तयागु स्वगु सफूती दु ।

क) भगवान बुद्ध— लें० बौद्ध विद्वानं धर्मानन्दकौसम्बी

ख) The Buddha and His Dhamma—by Dr. Bhimrao Ramji Ambedkar.

ग) भगवान बुद्ध और उनका धर्म— अनुवादक डा० भद्रन्त आनन्द कौशलयायन

थथे नां जापीं बौद्ध विद्वान तयगु सफूती नं युजोगु विचाः प्वेका तैतःगुलीं भगवान् बुद्धया गृह त्यागया वारे जि थथे हे खः धका धाय मफुत ।

न्हागु हे थःजु कीत भगवान बुद्धया शिक्षा व भगवान बुद्ध नाप जक सम्बन्ध दु । अथेसां नं वस्पोलया यथार्थ जिवनी सीकेगु कीगु कुत सम्म खः ।

गृह त्यागया लिपा सिद्धार्थ कुमारं अनोमा नदी— किनारे प्रवज्या ग्रहण याना विज्यात । छन्द सारथीया उपस्थिति ध्व प्रवज्या ग्रहण याना विज्यागुलीं नं छन्द सारथीया मन तसके खौले । अथेसां नं जगते उद्वार या लागी हे गृहत्याग व प्रवजीत जुया विज्यागु धैगु खै थूगुली छन्द सारथीं धैर्य यात । यस्पोलया गृह त्याग व प्रवज्या आपालं प्रजा पिनि नुगः खोल । तर अथेसां नं थपिनीगु हे कल्याणार्थ हे थुगु ज्या जूगु धैगु खै सिसेलि प्रजागणं नं धैर्य तल । अले वस्पोल भगवानं नं प्रजागण पिनिगु आशा यात आखीर पूर्ण याना हे विज्यात ।

बुद्ध ज्वी न्हापां सिद्धार्थ कुमारं आलार कालाम, उद्क रामपूत्र थैं जाँपि पण्डित पिनिगु शिक्षा ग्रहण याना विज्यात । अले हानं वस्पोल यात पञ्चवर्गीय भिक्षु पिनिगु

सेवा नं प्राप्त जूग खः । अल्प शिक्षा व सेवा सुश्रुतां
वस्पोल सन्तोष मजुल । आखीर थ्व हे अनुसार
असाधारण प्रयत्नं वस्पोल बुद्ध जुल । बुद्धत्व प्राप्त ज्वी
खुम्हु या रात्रीस वस्पोलं अनोथगु सपनां नं खना विज्यात ।
व सपना यात बौद्ध समाजं बुद्धत्व प्राप्ती या सकेन (चिं)
माने याना तःगु दु । थ्व सपनाया सम्बन्ध सिद्धार्थ्या

बुद्धत्व प्राप्ती तथंगु सम्बन्ध दुगुर्लीं याना हे थौंकन्हे कीगु
समाजं सपनायात विश्वासनीय माने याना वैचंगु दु ।
भिगु महगसे महन कि भिगु ज्या ज्वी अले मभिगु महन
कि मभि ज्वी धका भ्रम दु । थ्व सपना यात यथार्थ रूपे
थुइके मफुगुलीं मनूसें नाना तरंगया खँ ल्हाना ज्वीगु नं
कीगु समाजे खने दु । क्रमशः

अनुभव जूग खँ

चन्द्रवहादुर उपासक

नेपाले थेरवादी बुद्ध धर्म प्रादुर्भाव (खने दया वीगु)
जुयावीगु मिखा मदुस्हसित मिखा छुना वी थें, ख्यूंगु थास
तुयूथाय् वने थें ज्या च्वन धयां अपो खँ ज्वी थें मता ।
भगवान् बुद्धया उपदेश व धर्म मसः—मस्यूगु—सेका—सीका,
ध्वीका प्रचार यायगु अति आवश्यक थें व्यवहारे छ्यला
यंक्यगु नं लोमके मज्यू । शान्ति नायक भगवान् बुद्धया
धर्म व शीलया महिमा दया च्वंगु हे व्यवहार बाँलाका शीले
प्रतिष्ठित ज्वीगुर्लि खः । उकि शील पालन यायगु नं
आवश्यक जू ।

प्रचार याय् न्हो अध्ययन बाँलाक याना तेमाः ।
उके भन्तेर्पि (भिक्षुपि) बर्मा श्रीलंका व थाइलैण्ड विज्याना
बुद्ध धर्म सेका सीका कीथाय् प्रचार याना विज्यात ।
कीथाय् लोप जुया वने धुंकुगु थुजोगु शान्तगु बुद्ध धर्म
न्यने दुगु अहोभाग्य खः ।

जि न्हापा उगुं थुगुं धर्मलाना ल्वाक बुक जुया
च्वनाम्ह खः । लिपा थेरवादी बुद्ध धर्म भिक्षु पिनि पाखें
न्यने दुगु जित मिखा मदुगु मिखा दया वो थें जुल ।
बरोबर भिक्षु पिनि विहारे वनेगु बानि याना, छलफल

याना भति भति जूसां सेके सीके याना च्वना । गुबलें
गुबलें पुन्ही अष्टमी आदि पर्वं पर्वं पंचशील आदि शील
कायगु न ज्या याना यंका ।

दच्छ छक भन्तेपिनि वर्षावास च्वना विज्यायमाः ।
वर्षावास न्होने थ्यंक वल । भन्तेपिसं न्यना विज्यात—

“थ्व वर्षावास स्वलाया उपासकपिसं विशेषं छु छु
धर्म पालन यायगु अथवा छु छु थथःगु बानि तोता छ्वेगु?”
जि नकतिनि जक विहारे दुहाँ वनाम्ह जूगुर्लि छु तोते छु
तोते जुया च्वन । न्हापा जि एला व चूरथ मत्वसे मगाम्ह ।
थ्व हे ऐला थ्वं चुरथ अमल लगे जुया च्वंगु तोता छ्वे
धका धया । प्यन्हु—न्यान्हु ला छु थें छु थें जुल । शक
शक लगे जुया च्वन । कथु गँ थे जुल । बानि जुजुं तोता
हे छ्योया । अमल तोतागुर्लि ज्यू यात नं हलुका थें, याउंसे
च्वं थें जुल । छ्यबा बचे जुल । याना मज्वीगु छु दु
धयार्थे जुल ।

जि जाने बले ला मदेक मगाम्ह । ला मदै बले जाने
मछु, म्हुतु मसाः । दैं बदैं लिपा हाकनं मांस (ला) छक
नं तोता स्वे धका, थुकि छु छु ज्वी छु छु फाइदा दै धका

तोता स्वयाबले प्यता चीज फाइदा जुल । भन्तेपिसं ला
ने मज्यू धका धया मबिज्यासां जिगु मती वोथें यानागु व
अनुभवया खँ जक थन प्वंके त्यनागु खः । ने ज्यू मज्यूया
वाद विवादे च्वने त्यनागु मखु ।

ला मनयागुया फाइदा :-

१) न्हापा ला नया च्वनाबले निकित खेै जरंग तै
(क्रोध) पिहाँ वैगु । ला मनसेै निसेै तै कम जुजुै वन ।
अथे धका तै पिहाँ मवोगु मखु अथवा तै मन्त धयागु मखु
तर तै पिहाँ वैबले सम्हले याय् फुगु शक्ति दया वल ।

२) ला नया च्वनाबले मेगु न्हागु तरकारी नं

मसा । ला है मदेक मगा । ला तोता छोया बले न्हागु
नसां साः ।

३) मांस नया च्वनाबले बरोबर प्वा स्याइगु, प्वा
गोलमाल जुया च्वनीगु । ला नेगु तोता विसेै निसेै पचे
मजू व प्वास्या धयागु उस्त मन्त । अष्टशील क्या छद्या
जक नयागुलि नं प्वा गावक याउ ।

४) ला नया च्वना बले कामवासना बढेै जृ । ला
मनसेै निसेै काम शक्ति घटेै जुजुै वन ।

थव फुकं भन्ते पिनिगु सत्संगत व वाखै न्यनाया
प्रताप खः । अस्तु

क्रोधया परिणाम भयंकर खः

लक्ष्मीचन्द्र वज्राचार्य

क्रोधया साधारण अर्थं खः तैै । गुह्यसिया मने तं द्या-
च्वनी वया मने गुबले है शान्ति दै मखु । अर्थात् क्रोधित्वा
मनुया मने गुबले है आनन्द दैमखु । क्रोधितयसं गुबले है
उचितगु ज्या याई मखु । उकिया परिणाम नं भि ज्वी मखु ।
अर्थात् क्रोधया परिणाम भयंकर खः । थव खैै स्पष्ट यायेया
लागि छत्वा वाखैै न्हिथने । वाखैै थये खः-

न्हापा वाराणसि देसे महाप्रताप धयाह्य जुजुै राज्य
याना च्वन । अवले बोधिसत्व महारानी चन्दादेवीया गर्भे
जन्म जुल । वया ना धर्मपाल खः । धर्मपाल न्हेला दुवले
महारानी थः काय्यात मुगन्ध लखं मो ल्हुइका यायमाःगु

मुसाकुसा याना आनन्द फेतुना मचायात नकेत्वंके याना
च्वंगु वखते जुजु महारानीयाथाय् वल । तर पुत्र स्नेहने
मुग्ध जुया च्वंगु महारानीं जुजुयात खंसां दने मफुत । अले
राजां मति तल । आः है थवं थः काय्या कारणं अभिमान
जुया जितः मखने धुंकल । लिपा थव राजकुमार तःधि जुल
धायवं जितःला मनू है भापि मखु । उकि थव राजकुमार
यात आ है स्याना छ्वे ।

युलि मतितया राजासिंहासने च्वना हत्यारा यात
सकतां ठीक याना वा धका सतके छ्वल । हत्यारा
कायाय वस्त्र धारण याना गपते ह्यांगु मालां ब्रव्वना सकतां

ठीक याना वया राजायात् नमस्कार याना विन्ति यात् ।
महाराज छु आज्ञा थे० ?

राजो हत्यारायात् धर्मपाल यात् ज्वना वा धका आज्ञा
विया छूवत् । उले महारानी नं जुजु क्रोधित ज्या वगु खना
राजकुमारयात् आः छु ज्वी थें धका ग्याना खवया च्वन ।

हत्यारी नं बना महारानीया जनफाते छथु दाया मचा
ज्वना जुजुयाय् तया विन्ति यात— महाराज छु आज्ञा
थे० ?

जुजु— मचायात् छगः त्वाक चाय श्यना वयागु लहा
त्वाल्हाधका आज्ञा बिल । महारानी पुत्र स्नेह खवखव अन
वया च्वन । महारानी खवखव धाल— महाराज ! जिह्म
काय न्हेला तिनि दुह्य वं छुं स्यूगु मखुनी । मचाया छुं दंगु
मदुनी दंगु दःसा जिगुहे जक दई महाराज ! जिगु ह्ला
त्वाल्हा ।

राजां घातकयात् स्वतः । घातक— महाराज ! छु
आज्ञा थे० ? धका विन्ति यात । जुजु— का विस्तार याये-
मते श्वयागु ह्ला याकनं त्वाल्हाना छू । घातकं न मचाया
ह्ला त्वाल्हायत जगु पा कया क्यातुगु पं त्वाल्हाइये० याना
निपा ह्ला त्वाल्हाना बिल । थुगु प्रकार जुजु थ.गु क्रोधया
कारणे धर्मपालया तुर्ति, छ्यों नं ध्यंके० चन्दादेवी
ध्यंनु ह्ला, तुर्ति मूले तया हि उखेला थुखेला मदयक खवखवं
इधुथिधु जृया च्वन । तर धर्मपाल थःगु ह्ला, तुर्ति ध्यनानं

न खवल न हाल व ला शान्तिपूर्वक च्वना मैत्रीयात् न्होने
तया दुःख सहयाना च्वन ।

तर चन्दादेवीं सहयाय मफया खवखवं थये विन्ति यात ।
जि हत्यारा खः । राजा महाप्रतापया दोषी जि खः । हे०
देव ! उह्म धर्मपाल यात तोता जिगु तुर्ति, ल्हाः ध्यना व्यु ।
तर छुं हे लगे मजु । हाह्म हालां च्वन राजा घाटक यात
आज्ञा वियाँ च्वन । ह्ला ध्य ? तुर्ति ध्य ! ....

हानं उलिन मगाना व निर्दयी जुजु घाटक यात धर्म-
पालया लाश आकाशे वां छूवया; तरवारया च्वेकाय थाका,
असि माला दयका दकले च्वेया तलाय् यंका ह्ला व्यके०
बिल । चन्दादेवी तले बना बोधिसत्त्वयागु लाश कया मूले
तया खवखवं थये धाल—

अवश्य थव राजाया हितचिन्तपि मित्रपि मदुज्वी माः ।
थः काययात् स्याय त्यनन हे० स्याय मते धका धावोपि सु हे०
मदु धका धर्मपालया ह्ला निपां, तुर्ति निपा व हृदयवं
ज्वना अत्यन्त विरहि जुया खवया च्वन । महारानी खवखवं
विरह सहयाये मफया छाति तज्याना सित ।

उकि थव बाखनं क्रोधया परिचय तया उकिया परिणाम
भयंकर खः धका क्य । छिसं नं मैत्री भावना याना क्रोध-
यात थःगु मने बास मवीगु प्रयत्न याये । थुज्यागु भयंकरगु
परिणाम वचित जुय । — मस्तु ....

❖

यले जूगु बौधद हाजिर जवाफ — २

प्र० महाबुद्ध देगः दयके० गोदै वित ?

उ० स्वीखुदै (३६ दै) वित ।

प्र० बुद्ध गयाय् च्वगु देगले छतं जक थहाँ बने ज्यूसा
महाबुद्ध देगले गोतं तक थाहाँ बने ज्यू ?

उ० प्यतैं तक ।

प्र० भगवान बुद्धं गृहस्थीपि मध्ये दकले न्हापां सुयात
उपदेश बिया बिज्यागु ?

उ० तपस्सु व भल्लुकं पिन्त ।

- प्र० (१) स्वंग मिखां कना स्व
 (२) कर्म सुधार
 (३) गौतम बुद्ध
     वृष्टि सकुया लेखकपि सुमुख धया दिसे ?
- उ० (१) भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर
 (२) भिक्षु धम्मालोक
 (३) भिक्षु अश्वघोष, भिक्षु कुमार काशयप ।
- प्र० लकाय सम्राट अशोकया पाले पात्रे जायक अस्थिरातु तथा यंका बिज्याम्ह श्रामणेरया नाँ छु ख ?
- उ० सुमन श्रामणेर ।
- प्र० न्यागूगु सदि पुर्वार्द्ध पाखें सँ: देशे पुला: चीन वना छगु थाययात कायंक्षेत्र याना अनया भाषाय बौद्ध साहित्यया अनुवाद यात । व सु मनु खः अले व कायंक्षेत्रया नाँ छु खः ?
- उ० बलभद्र, चिनपेह । नाँकिन ।
- प्र० सहम्पति ब्रह्मां भगवान बुद्ध गन बिज्याना च्वैबले धर्मोपदेश यायेत प्रार्थना यागु ?
- उ० अजपाल नाँ दुगु बहरमा क्वे ।
- प्र० भगवान बुद्ध दकले न्हापां 'जि अनुत्तर सम्यक सम्बुद्ध ख" धका स्वैत धागु ?
- उ० उपक आजीवक यात ।
- प्र० ज्ञान, अभय व धर्मचक्र मुद्राय बिज्याइपि प्रतिकया बुद्धिपित छु छु धका सम्बोधन याइगु ख ?
- उ० ज्ञान मुद्रा-वैरोधन, अभय मुद्रा-रत्न सम्भव, धर्मचक्र मुद्रा-अमोघसिद्धि ।
- प्र० भगवान बुद्धयागु पवित्र अस्थिधातु च्यागू भाग इना व्यूगुलि कुशीनगरया मल्ल, पावाया मल्ल, लिच्छवि, मगध, वैष्ठद्विप, व अल्लकपयात खुगु भाग वन निगू मेगु भाग गुगु देशयात वन धया दिसे ?
- उ० कपिलवस्तु व रामग्राम ।
- प्र० स्वडगौं, थुपाराम, मारबल तेम्पल, बोरोबोदुर बौद्ध संसारया प्रसिद्ध चैत्य व विहार ख । प्रा धया दिसै थृष्टि चैत्य व विहार गन गन दु ?
- उ० स्वेडगौं - बर्मा, थुपाराम - लंका मारबल तेम्पल - थाइलैण्ड बोरोबोदुर - इण्डोनेशिया (जावा)
- प्र० पुरातत्व संसारे उत्खनन गुलि महत्वपूर्ण उलिहे संरक्षण व संभार नं महत्वपूर्ण जू । हाले जूगु लुम्बिनी या उत्खनन क्रमे गोगः चीभाः व गोग चीभाया छगु समुह संरक्षण व संभार जुल ?
- उ० न्याग चीभाव ।
- १६ गः चीभाया छगु समुह संरक्षण संभार जुल ।
- प्र० भगवान बुद्ध, बुद्ध जुया बिज्याना गोदै दुबले शुद्धोदन महाराज परिनिर्वाण जुया बिज्यात ?
- उ० बुद्ध जुया ५ दै दुबले शुद्धोदन महाराज परिनिर्वाण जुया बिज्यात ।
- प्र० Dictionary of pali - proper names
     (डिक्षनरी अफ पालिप्रपर नेप्स) ग्रन्थ रत्नया लेखक सु खः ?
- उ० डाक्टर मल्ल शेखर
- प्र० महाबुद्ध देगले छसिकथं क्वनिसे न्हेतैय न्हेगु स्मारक दु, न्हापांगु तै च्वंगु स्मारक शाकर्यसिंह खः न्हेतैय च्वंगु स्माकर चैत्याकार चूडामणि खः आः छसिकथ धया दिसै दथ्वी छु छु दु ?
- उ० (I) निते - अमिताभ (II) स्वते - चैत्यराज
 (III) ध्यते - वागिश्वर (IV) न्याते - धर्मधातु
 (V) खुते - बज्जधातु क्रमशः

बौद्ध गतिविधि-

आनन्दकुटी प्रधान मंत्रीया स्वागत

२०३४ आश्विन ११ गते यैद्यापुरुही खुनु स्वयम्भू स्थित आनन्दकुटी विहारे सदां थे सुधे स्वयम्भू ज्ञानमाला भजनं लिपा सुधेस्या ठीक ९ बजे शील प्रार्थना व बुद्धपूजा जुल। उक्त बुद्ध पूजाय सम्माननीय प्रधान मंत्री कीर्तिविधि विष्ट श्रद्धा पूर्वकं भाग क्या दिल।

उक्त अवसरे भिक्षु अश्रवधोष— पलखया लागी जूसां परस्पर देष भाव, ईर्ष्या लोमंका पवित्र हृदयम्ह बुद्धया गुण लुमंका बुद्ध पूजा याय् बले कीरु मन शुद्ध जू। शुद्ध मनो भावनां मेपिनि उपकार याय् मा धका उपदेश विया विज्याइम्ह भगवान बुद्ध यात विश्वं शान्तिया अग्रदूतया रूपे माने याना चंगु खँ न्हाथना विज्यात।

अनं लिपा आनन्दकुटी दायक सभाया सभापति श्री पूर्णकाजी तुलाधरं सम्माननीय प्रधानमंत्री श्री कीर्तिविधि विष्ट यात माल्यार्पण याना स्वागत याना दिल। धवं स्वागत समारोह लुम्बिनी विकास सहयोग समिति पाखे जूगु खः।

लुम्बिनी विकास सहयोग समितिया सचिव श्री तीर्थनारायण मानन्धरं स्वागत भाषणयाना धया दिल— संयुक्त राष्ट्र संघया तत्कालीन महासचिव स्वर्गीय उथान्त सन् १९६७ (२०२४) साले नेपा भ्रमण या विज्याबले न श्री कीर्तिविधि विष्टया हे प्रधान मन्त्रीत्वसमये लुम्बिनी विकासया ज्या शुरु जूगु खः। अबले हे स्वयम्भू निसें लुम्बिनी विकास नारा लगे याना विशाल श्रद्धा यात्रा जूगुली अग्रमधी जुयादीम्ह न सम्माननीय कीर्तिविधि विष्ट जु हे खः।

स्वयम्भू क्वे ताराकेकयगु ज्या दिना वंगुनं (वन्द जूगु नं) श्री कीर्तिविधि विष्ट या पाले हे खः।

अनं लिपा लुम्बिनी विकास समितिया अध्यक्ष श्री लोकदर्शन वज्ञाचार्यं धया विज्यात— सम्माननीय प्रधान मन्त्री श्री कीर्तिविधि विष्ट जु लुम्बिनी विकास सहयोग समितिया प्रमुख सल्लाहकार खः। गुम्ह वर्यक्ति लुम्बिनी विकासया ज्याय् न्हापां जग तया दिल वेक थे ज्याम्ह हाकनं प्रधानमंत्री जुया दीगुलि साप हर्ष ताय् याय् दु। उलिजक मखु आ प्रधान मंत्री ज्वी धुकान लुम्बिनी विकास, देश विकास व धर्मया रक्षा याय् गु ज्या यायत ग्रायाम्वा फुगु ज्या याना बीत तैयार दु धका दुनुगलं निसें आश्वासन विया दीगुलि न्हापा स्वया नं अपो वेक प्रधान मंत्रीया काले अवश्य लुम्बिनी विकास ज्वी धयागु आशा प्रकट याना विज्यात। वेकलं सधेद्वा बुद्ध पूजाय भाग क्या दिल उक्त वेकया मनसुवा कथं देश विकास याय् गु ज्याय् वेकयात सफलता प्राप्त ज्वीमा धयागु बौद्ध तेगु आशीर्वाद अवश्य लगे ज्वीमा धयागु नं आणिका याना विज्यात।

सकसिगु एकतां राष्ट्र्या सम्प्या समाधान ज्वी

सम्माननीय प्रधानमंत्री श्री कीर्तिविधि विष्ट धया दिल— थज्योगु शान्त वातावरणे पलख लागी जूसां कुभावना तोता बुद्ध पूजा याना स्नेह व मैत्री बौद्ध तसें स्वागत यागु खना साप लेतावो। थज्योगु हे स्नेह व मैत्री मेमेपि नेपाली जनता याके दत धासा अवश्य शीगु देश विकास याय् फे।

देश विकास यायत् भौतिक विकास जुयां जक मगा
नैतिक बल व आध्यात्मिक ज्ञान नं उन्नति ज्वीमा ।

श्री बिष्ट ध्यादिल यक्तं भौतिक उन्नति गु देश दुसा
नं मनूतेत मदेक मगागु जाति मदु । बलात्या या वातावरण,
भयूतसे हाकु पिन्त शोषण याना क्वत्यला च्वन । थुकि
याना शान्ति मदया च्वन । बुद्ध धर्मं गावकं शान्ति
स्थापनार्थं तिवः विया च्वं, मार्गं निर्देशन विया च्वं । तर
धनी—गरीबया भेदे याना शान्ति तापाना च्वन । आर्थिक
असमानता व रंग भेद नीति मानव अधिकार हनन जुया
च्वंगु खूँ न्ह्यथना दिल ।

शान्तिया लागी भगवान बुद्धया सन्देश गावकं महत्व-
पूर्णं जू धयागु खूँ स्पष्ट याना बुद्ध जन्मभूमि नेपाल यात
शान्ति क्षेत्र धोषित याय् माल धका श्री ५ महाराज-
विराज सरकारं तथा विज्यागु प्रस्ताव शान्तिया लागी हे
खः धया दिल ।

बुद्धया सन्देश अनुसार परस्पर मिले चले जुया च्वनेगु
हे छ्यू शान्तिया मूल मंत्र खः । उकि बौद्ध अबौद्ध सकल
नेपालीं परस्पर द्वेष भाव मतसे एकता बढ़ जुया देशया
समस्या समाधान यायमाला च्वंगु दु धयागु अपील यानादिल ।

अन्ते वेकलं बुद्ध जन्मस्थल लुम्बिनी विकास यायत्
गुगु योजना देका च्वंगु खः व याकनं कार्यरूपे परिणत
यायत् सकसिगुं सहयोग माला च्वंगु दु धया दिल ।

संभापति आसनं भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरं धन्यवाद
ज्ञापन याना धया विज्यात— बुद्ध धर्मं कथं नैतिक बल
देकेत भौतिक बल नं उलि रे महत्व पूर्ण जू । उकि
देशया शासन चले याइपिसं जन जीवनया आर्थिक उन्नति
पाखे ध्यान तेमा । जनतां नं देशया प्रति कर्तव्य समझे
जुया राष्ट्र विकासया ज्याय् सहयोग बीमा । बौद्ध साहित्ये
राजबलीया खूँ न्ह्यथना धया विज्यात जनतां राष्ट्रयात

सहयोग बीमागु इले बिले कर पुलेगु यात हे राजबली धाइ ।
सरकारं जनमुखो ज्वीमाः जनतां नं सहयोग बीमाः ।
परस्पर कर्तव्य पालन जुसा नैतिक बल व आध्यात्मिक
बल अवश्य विकास ज्वी धया विज्यात ।

भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरं प्रधान मत्री यात परे
ज्वीगु समस्या समाधान याना न्ह्यब्बाय फेम । व सफलता
हासिल यायफेमा धका शुभ कामना याना विज्यात ।
वसपोलं बुद्धकालीन सफूँ छिगू नं प्रदान याना विज्यात ।

अन्ते भिक्षु गणया पाखे आशीर्वादया रूपे मंगल सूत्र
पाठ जुल ।

बुद्धं ब्रह्मुया चिप कया विज्यात

१२ भाद्र गुणपूर्ण्ही खुनु आनन्दकुटी विहारे सदां थे
ज्ञानमाला भजनं कार्यक्रम शुरू जुल । बुद्धं पूजां न्ह्यो
बुद्धया परिचय विया भिक्षु कुमार काशयं धया विज्यात ।
भगवान बुद्ध परउपकार यायगु ज्याय् साप लिमला ।
बुद्ध निघो (२ घण्टा) जक द्यनीगु । की थम्हं याय
मफुगु न्यने बले आशर्वय चा । बुद्धं छन्हु थम्ह ब्रह्मु
यायाय् भिक्षा विज्यावले वया नया च्वंगु इले लात ।
ब्रह्मु नं के भ्या मजूनिगु चिप जा भगवान बुद्धया पावे
तया तिल हूँ । बुद्धं सुकं स्वीकार याना धया विज्यात हैं—
जिपि परदत्तूप जीवि— (करपिस ब्यूगु नया स्वाना च्वने
मापि) । उकें जित सन्तोष दु ।

बुद्ध पूजां लिपा भिक्षु अश्वघोषं उपदेश विया
विज्यात । भोजनं लिपाया कार्यक्रमे बँगलादेशं विज्याम्ह
भिक्षु शोभनं धर्म देशना याना विज्यात । भिक्षु बुद्धघोषं
अनुवाद याना विज्यात ।

आनन्दकुटी बँगला देशया भिक्षुपि वर्षवास

आनन्दकुटी विहारे इले बिले अन्तर्राष्ट्रीय भिक्षुपि
च्वं विज्या । थनया शान्त वातावरणं विदेशी तेत

जक मखु की नेपालीतेगु मन न आनन्द याना ब्यु । निंदे न्हापा न थाइल्याण्डया धर्मधीर राजमहामुनि महास्थविर व भिक्षु अनुथेर पिं निम्ह वर्षावास च्वना विज्यात ।

२०३४ श्रावण महीनां निसें बंगला देशया भिक्षु शोभन महास्थविर व वस्पोलया शिष्यपि भिक्षु थेरिन्द, श्रामणेर सुमन, वस्पोल पि आनन्दकुटी विहारे वर्षावास च्वना विज्याना च्वांगु दु ।

बंगला देशया सुमन भिक्षु जुल

२०३४ आश्वीन ११ गते आनन्दकुटी विहारया सीमागै (भिक्षुपिनि विनय कर्म याइगु छ्येँ) भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर, भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरपि प्रमुख छिन्याम्ह नेपाली भिक्षु संघ पाखैँ बंगला देशया भिक्षु शोभनया आचार्यत्वे बंगला देशया श्रामणेर सुमन उपसम्पदा दीक्षा कया भिक्षु जुल । श्रामणेर जुत्तले यात छिगू जक नियमे च्वनेमा । भिक्षु पदवी काय धुनकि (२२७) निसः व नीर्देहेगु नियमे च्वनेमा ।

उपाध्याय भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर, कर्मवाचा व्वना विज्यापि भिक्षु महानाम, भिक्षु अश्वघोष, भिक्षु कुमार काश्यप तथा भिक्षु ज्ञानपूर्णिक । स्मरणीयजू, साहू क्यैपिन्त च्योनेत, राज सैनिकतेत, माँ अबुया आज्ञा मदुपिन्त, कोढीपिन्त, शरीर अंग भंग जूपिन्त, नपुंसकपिन्त उपसम्पदा बी मज्यू वा भिक्षु याय मज्यू ।

उपसम्पदा बीगु ज्या सिधेवं थोंगा उपसम्पदा पुण्य उत्सवया प्रमुख दाता धर्मकीर्ति विहारवासी बर्मायाम्ह मागुणवती अनगारिकां न्हूम्ह भिक्षु सुमन यात व सकल भिक्षुगण पिन्त दक्षिणा व मेमेगु परिष्कार दान बी धुनेवं आपालं अनगारिका पिसं, उपासक उपासिका पिसं न्ह्याइपुक छोलकं च्वना थ्रद्वा पूर्वकं दान विया दिल ।

उक्त पुण्य कार्य जूगु पैद्यापुन्ही खुनु आनन्दकुटी

उपस्थित जूपि सकल भिक्षुगण अनगारिकापि, उपासक तथा उपासिकापिन्त मागुणवती अनगारिका प्रमुख धर्मकीर्ति विहारया अनगारिकापिसं भोजन याका विज्यात ।

आनन्दकुटीवासी भिक्षुपिसं न न्हूम्ह भिक्षु सुमनयात परिष्कार व सफु दान विया विज्यात ।

गणमहाविहारया वार्षिक उत्सव

३२ श्रावण २०३४ खुनु गणमहाविहारया छिप्यांगूगु वार्षिक उत्सवया उपलक्षे माननीय शिक्षा राज्यमन्त्री श्री पशुपति शम्शेर ज० ब० रा० या प्रमुख अतिथित्वे छ्यू संमारोह जूगु दु ।

उक्त समारोहे बुद्धशासन सेवा समितिया सचिव भिक्षु सुमगल द्वारा वार्षिक प्रतिवेदन न्यकेगु ज्या जुल । लुम्बिनी विकास समितिका अध्यक्ष श्री लोकदर्शन वज्राचार्य, माननीय प्रमुख अतिथि व भिक्षु सुदर्शन पिसं वन्दव्य विया विज्यात । श्री राजमान उपासक धन्यवाद ज्ञापन याना दिल । भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविरया सभा पतित्वे उक्त समारोह सम्पन्न जुल ।

श्रीघ विहारे गुँलाया धर्म देशना

श्रीघ विहारवासी भिक्षु ज्ञानसागरया आयोजना कथं उक्त विहारे गुँला लच्छ्या बाखैँ कना विज्यापि भिक्षु पिनिगु नां थथे :-

भिक्षु बुद्धघोष, भिक्षु अश्वघोष, भिक्षु विवेकानन्द, भिक्षु कुमार काश्यप, भिक्षु शोभन (बंगलादेश) भिक्षु बोधिसेन ।

गणमहाविहारे धर्म उपदेश

गणमहाविहारे गुँला लच्छ्यकं भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर, भिक्षु प्रज्ञारश्म, भिक्षु सुमगल पिनि पाखैँ गुँला लच्छ्य धर्म उपदेश व भावना याकुगु समाचार दु ।

मणिमण्डप विहारे बाखें

यल धपगावही मणिमण्डप विहारे बाखें कना विजयार्पि
भन्तेपि— भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर, भिक्षु अश्वघोष,
भिक्षु विवेकानन्द भिक्षु कुमार काश्यप, भिक्षु ज्ञानपूर्णिक,
भिक्षु बोधिसेन, भिक्षु शीलभद्र, भिक्षु कालुदायी ।

धर्मकीर्ति विहार

ये धर्मकीर्ति विहारे धर्मवती अनगारिका पाखें
गुँला लच्छिया जातक बाखें कना विजयागु समाचार दु ।

भोंत चन्द्रकीर्ति विहार

बनेपा चन्द्रकीर्ति विहारे गुँला लच्छियंकं श्रामणेर
सुमनं बाखें कना विजयागु व भावना याका विजयागु
समाचार दु ।

सुदर्शन विहार

भोंत सुदर्शन विहारे वषावास च्वना विजयाम्ह भिक्षु
बोधिसेन पाखें गुँला लच्छियंकं धर्मदेशना जूगु दु । गुँला
धर्म देशना सिधगु उपलक्षे उपासक उपासिकार्पि मुना
भिक्षु बोधिसेनया नेतृत्वे काठमाडौं व ललितपुर विहार
विहारे बुद्ध पूजा याना भन्तेपिन्त दान बीगु कार्य सम्पन्न
जूगु समाचार दु । भोंत कववाहाले प्रत्येक पुन्ही व पारू
खुनु भिक्षु बोधिसेनया पाखें बाखें कनेगु कार्यक्रम जुया
चंगु समाचार दु ।

ध्यानकुटी बौद्ध शिक्षा

भोंत ध्यानकुटी गुँला लच्छियंकं भिक्षु अश्वघोषं बौद्ध
शिक्षाया बारे उपदेश विया विजयात ।

वषावास स्वलाया प्रत्येक बीवार पतिकं ध्यानकुटी सं
परिच्च समुदपाद हेतु फलया बारे धर्मवती अनगारिका
पाखें धर्म देशना जूगु दु ।

बौद्ध समकृत विहार

बौद्ध समकृत विवारे गुँला लच्छिया बाखें सिधगु उप-
लक्षे बस निग स्वंग खवपया उपासक उपासिका त मुना
चक्रपथ व विहार पूजा यागु समाचार दु ।

ठिमी पाटि विहार

गुँला लच्छिया बुद्ध पूजा सिधगु निमित्त कया ठिमी
विहारे च्वना विजयाम्ह मुनि ज्योति श्रामणेरया नेतृत्वे ये
यल विहार पतिकं ठिमी उपासक उपासिकापिसं बृद्ध पूजा
यागु समाचार दु ।

ज्योति विहार

वादेशे ज्योति विहारे अनगारिका दानपारमी व
सत्यपारमी पिनि पाखें गुँला महिनां निसें मस्तेत व मिसा
तेत आख ब्बकेगु ज्या शुरू जूगु समाचार दु ।

वज्जाचार्य धर्मदेशना

२०३४ श्रावण ३१ गते सोमबार पारू खुनु निसें गुँला
लच्छियंकं थेरवाद पालिसाहित्य अनुसार बुद्ध धर्म सम्बन्धी
उपदेश बीगु (बाखें कनेगु) कार्यक्रम रामशाहपथे (पुतली
सडके) श्री ज्ञानवज्ज वज्जाचार्य पाखें सम्पन्न जूगु समाचार
दु । वसपोलयागु बाखें न्यना स्थानीय जनता साब
प्रभावित जूगु (लेतावोगु) समाचार दु ।

आनन्दभूमि पत्रिकायात चन्दा

दिवंगत जूपि थःथिति पिनि गुण लुमका इदं बो जाति
नं होनु सुखिता होन्तु जातयो धया आनन्दभूमि पत्रिकायात
रु । ५— दाँ चन्दा तया श्री लोकरत्न उपासकं मेपिन्त नं
आदर्शया लैपु क्यना दिल । वेकयात आनन्दभूमि पत्रिकां
कृतज्ञ ता प्रकट याना चंगु दु ।

सुगन्ध विहार

काठमाण्डु मजिपाते सार्वजनिक चःवि याना तस्सकं दुर्गन्ध जुया च्वंगु थाय् सफायाना स्थानीय मञ्जेश्वरी (मजिपात) या श्रद्धावान पि सकले मिले जुया विहार निर्माण याना ४ अश्वीन २०३४ अष्टमी खुनु सुथे गण-महाविहारं निसे भारि नक्सां बुद्ध मूर्ति जात्रा याना भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर पाँचे स्थापना यागु समाचार दु। उक्त बुद्धमूर्ति श्री नारायण गोविन्द रंजितकारं नीजि खचं याना प्रदानयात धयागु न्यने दु। बहनि असंया अन्नपूर्ण ज्ञानमाला भजन लिपा धम्मवती अनगारिकां धर्म देशना याना विज्यात। उक्त मूर्ति स्थापना यानालि धर्म देशना न्यने खना स्थानीय जनता साप लेता धयागु चर्चा दु। आश्वीन ६ गते न धम्मवती अनगारिका पाँचे धर्म देशना जूगु समाचार दु।

ठिमी उपासिकाराम

२०३४ श्रावण ११ गते ठिमी न्हूगु निर्माण जूगु महिला बौद्ध विहारे (उपासिकारामे) ठिमी नग देशया सकल उपासक उपासिकार्पि व बाजा खलत ध्यध्व न्याथव च्वना भिक्षुपि व अनगारिका गुरुमाँ पि न च्वना पिने सडक निसे बुद्ध मूर्ति भव्य रूपं जात्रा याना स्थापना जूगु समाचार दु।

बौद्ध धर्म अध्ययन पुचः

ठिमी नग देशे यौद्ध अध्ययन पुचः नाम छगु संस्था स्थापना जूगु समाचार दु।

धराने गुला धर्म

धरान बौद्ध विहारया उपासिका कृष्ण कुमारी ताम्राकार प्रमुख फुक उपासिका पिनिगु विशेष श्रद्धा कथं श्री वज्रकुमार वज्राचार्यं या नेतृत्वे गुला लाच्छयंकं बुद्ध

पूजा जक मखु धम्मदस्स अनगारिका पाँचे प्राप्त जूगु भिक्षु अश्वघोष द्वारा लिखित (च्वयातगु) बौद्ध ध्यान सक् गुरु याना निह निह आनापान सति भावना अभ्यास याय् धुनेवं भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरं च्वया विज्यागु बुद्धकालीन महिलाया अध्ययन व चर्चा लच्छयंकं अखण्ड रूपं सम्पन्न जूगु समाचार दु।

बोधिसत्त्व पूजा

थव वंगु गुला निसे बुधवार पत्तिकं महायानी ढांग बोधिसत्त्व पूजा जुया च्वंगु समाचार दु। थव वंगु आश्वीन ५ गते मञ्जुश्री क्वे मैत्री बोधिसत्त्व पूजा भव्य रूपं जूगु समाचार दु। थव बोधिसत्त्व पूजा श्री बद्री वज्राचार्यं आयोजनाय् जूगु खः।

बौद्ध हाजिर जवाफ

२५२१ दं क्यंगु बुद्ध जयन्तीया लसताय् (उपलक्षं)

भक्तपुर ज्ञानमाला भजन मण्डलया आयोजनाय् जूगु बौद्ध हाजिर जवाफ प्रतियोगिताय् सकल जू पिन्त १५ वडाया अध्यक्ष श्री विष्णुभक्तं भुजुं पुरस्कार वितरण यागु समाचार दु। उक्त बौद्ध प्रतियोगिताय् स्थानीय जेतवन महाविहार, चतुरब्रह्म महाविहार, लोकेश्वर महाविहारया छात्र छात्रा तसे भाग कागु खः। जेतवन महाविहारया छात्र अमर काजी शाक्य प्रथम जुल। उक्त पुरस्कार वितरण समारोहया अध्यक्ष श्री आशावज्र वज्राचार्य खः। लोकेश्वर ज्ञान माला भजन मण्डलया सचिव श्री बाबुकाजी वज्राचार्यं यज्योगु बौद्ध कार्यक्रम दे दे याय्केमा धका आशिका याना विज्यात।

भक्तपुरे पुरस्कार वितरण

२५२१ दं क्यंगु बुद्ध जयन्तीया उपलक्षे जूगु भक्तपुर जिल्ला व्यापी अन्तर माध्यमिक विद्यालयया विचे जूगु

बौद्ध निवन्ध प्रतियोगिताय् विजय जूर्पि विद्यर्थी पिन्त
भूतपूर्व कानून तथा न्याय मन्त्री श्री जोगमेहर श्रेष्ठ भाद्र
१८ गते पुरस्कार वितरण याना दिल । उक्त समारोह
भक्तपुर बौद्ध दर्शन अध्ययन परिषदया आयोजनाय् रुचय
नगर पंचायतया प्र० पं० श्री लखनदास बनेपालीया सभा-
पतित्वे ज़गु खः ।

कार्यक्रम बौद्ध वन्दनां शुरू जुल । परिषदया अध्यक्ष
श्री सप्तचन्द्र वज्राचार्यं स्वागत भाषण याना विज्यात ।
सचिव श्री धर्म सुन्दर तुलाधरं प्रगति प्रतिवेदन न्यंका-
दिल ।

उक्त समारोहे न्वचु विद्या दीर्पि बौद्ध दर्शन अध्ययन
परिषदया सल्हाहकार सदस्य श्री सम्यकरत्न वज्राचार्यं,
निवन्ध प्रतियोगिता प्रबन्धक श्री नारायण प्रसाद वैद्य,
भानु माध्यमिक विद्यालयया प्रधान अध्यापक श्री सुवर्ण
शाक्य, मुनिविहारया दायक सभाया अध्यक्ष श्री राम
कृष्ण वैद्य, निवन्ध प्रतियोगिताय् तृतीय जूम्ह स० वि०
मा० वि० का० विद्यार्थी श्री कृष्णचन्द्र न्यौपाने, भिक्षु
अश्वघोष । परिषदया उपाध्यक्ष श्री अष्ट मःन वज्राचार्यं
धन्यवाद ज्ञापन याना विज्यात ।

प्रथम पुरस्कार विजयी विद्यार्थी निकेतन मा० विद्या-
लयया विद्यार्थी श्री हरिराम काण्डा । द्वितीय पुरस्कार
प्राप्त याम्ह कन्त्या मा० विद्यालयया छात्रा सुश्री मीना
भूजु । तृतीय पुरस्कार पावे जूम्ह सरश्वती विद्यागृह्या
छात्र श्री कृष्ण चन्द्र न्यौपाने ।

कालिम्पोङ्ग धर्मोदय सभा

समाचार ओगु कथं श्रामणेर महावीर कालिम्पोङ्ग
धर्मोदय विहारे विज्यासे निसे इले विले बुढ़ पूजा जक
मखु बौद्ध धर्म ज्ञानाज्ञन या बारे चर्चा ज़ । धर्मोदय
विहार जीर्णोद्धार या ज्या नं जुया च्वंगु समाचार दु ।

भाइचन्द्र प्रधान प्रमुख स्थानीय उपासक पिसं यथाशक्ति
सहयोग विया च्वंगु नं समाचार दु ।

बाखँ धुँकल

ललितपुर बुबाहालटोले श्री वज्ररत्न वज्राचार्यं
लच्छ यंक बाखँ कना विज्यागु गत आश्रीन ९ गते सिधे-
कुगु समाचार दु ।

उक्त बाखँ धुँकुगु समारोहे ललितपुर नगर पंचायतया
प्रधान पञ्च श्री बुद्धिराज वज्राचार्यं राजा व प्रजाया
विचे घनिष्ठ सम्बन्ध बडे याय्त महायान धर्मं गाकं
प्रेरणा व्युगु खँ धया विज्यात ।

बनेपाय बौद्ध कार्यक्रम

भौत ध्यानकुटीया आयोजनाय् ले ले पर्ति एकादशी
बले जुया च्वंगु चैत्य पूजा ९ भाद्र खुनु स्थानीय स्वामा
टोले सम्पन्न जुल । •सुथे ६.३० बजे बहीया ज्ञानमाला
भजन जुल । अनं लिपा आठ बजे ध्यानकुटी अध्ययन
मण्डल पाखे सुश्री अष्ट शोभा शाक्यया स्वागत भाषण
धुँका चैत्य पूजा जुल ।

पंचशील प्रदान लिपा भिक्षु महापन्थं नर जन्मया मू
दैगु सहन शक्ति दुसा जक ख धयागु खँ न्ह्यथना विज्यात ।

भिक्षु अश्वघोषं बुद्धया परिचय विद्या धया विज्यात-
बुद्ध याके की साधारण मनूतेके थें जि छ धयागु अभिमान
मदु । कोशल जुजुया मंत्री निम्हेस्या छ स्वया जि कम ला
धैगु अभिमान दुगुलि निम्ह साप मिले मजृ । जुजु मिले
याय् मफया भगवान बुद्धयात थ्व खँ कन । बुद्ध इर्पि
मंत्री पिथाय् विज्याना मैत्रीया महिमा व परस्पर शत्रु
भावं मने अशान्ति जुया च्वनीगु खँ कना निम्ह सितं बोध
याना विज्यागु घटना न्ह्यथना श्रोतागण यात प्रभावित
याना विज्यात ।

अनं लिपा धर्मवती अनगारिकां करपिन्त उपकार ज्वीगु लैंपु, बगीचा, तु आदि देका इन्द्र जू वगु बाखँ कना श्रोतागणया ध्यान आकर्षित याना विज्यात । हाकन वसपोलं— भोँ देशे नं त त खागु छेँ दत बाँलाक वसः पुने सल तर लैं छता बाँलाक देका ध्याच मज्जीक यचुक न्हाइपुक च्वने मसगु दुःखया खं खः धका धया विज्यात । क्षीगु टोले सफा सुधर याना च्वनेगु छगू तःधगु धर्म खः । जनहितया ज्या यायगु नं, सत देकेगु नं दो खुशी ज्वीगु इन्द्र ज्वीगु ज्या ख ।

सुश्री बसुन्धरा डंगोलया पाखे धन्यवाद बी धुनेवं चैत्य पूजा क्वचाल । येंलं व स्थानीय श्रद्धालुपिन्त जलपान व भोजन याका त्याग व श्रद्धा क्यना श्री गौरीशंकर मानन्धरं यक्व पुण्य मुँका दिल ।

चर्चा दु— १० भाद्र द्वादशि खुनु स्वधा टोलया साहु महाजन तसे इन्द्र ज्वीगु ज्या याय् माल धका लैं सफा याना गा वंयाय् माथं वंकल, ध्याच सुचुका लैं सफा याना बिल ।

धुलिखेले धर्मदेशना

स्थानीय श्री हरिकृष्ण, श्री उमरकाजी साहूपि व पूर्ण-माया उपासिकापिनिगु आयोजना कथं गुँला लच्छया प्रत्येक शुक्रबार खनु नारायणी टोले, भगवती टोले व वंकुटोले भिक्षु अश्वघोष व धर्मवती अनगारिका पिनि पाखे बाखँ कनेगु कार्यक्रम सस्पन्न जुल । २५-५-२०३४ गुँला धर्म देशना सिधगु उपलक्षे नारायणी त्वाले च्वगु चैत्य पूजा कृ कधायक सम्पन्न जुल ।

उक्त अवसरे भिक्षु अश्वघोषया उपदेशं लिपा बगला देशया भिक्षु शोभितं उपदेश विया धया विज्यात बुद्ध पूजा स्वेबले चिकिचा धंगु थेँ च्वसा नं थुकिया महत्व तःधं जू ।

बुद्ध गुण लुमकागुलि मने च्वंगु क्लेश सालुया वं । वंगल सिमाया पुसा चिकिधं तर माँ तमा जू । अये हे पुण्य धयागु न्हाथाय्सं चिकिधं समझे ज्वी मज्यू ।

धर्मवती अनगारिका धया विज्यात— थुकथं बाखं कंकागु यात धर्मदान धाइ । धर्म कर्म याना तसा, भाग्य जक दुसा वया छुया धन्दा धया तःथें घोषकया कर्म बलागुलि वयात न्हेकतक नं स्थायत सनं स्थाय मफत । सी पौ ढ्याहा पौ जूगु बाख कना श्रोतागणया ध्यान आकर्षित याना विज्यात ।

वसपोलं धया विज्यात त्याग चेतना मदु पिनिगु धन समुद्रया लः थेँ ज्वी । त्वने नं मज्यू, वसः नं ही मज्यू । त्याग चेतना दुपिनिगु धन तुँलः थेँ ज्वी । त्वने नं ज्यू वसः नं ही ज्यू ।

चैत्य पूजाय् भाग कार्पि भिक्षु अनगारिकापिन्त धर्म कीर्तिया उपासक व भोँतया उपासक उपासिकापिन्त धौष्यया पूर्वाराम, विहारे भोजन सग्रह जुल ।

चर्चा— छम्ह युवकं धाल— भिक्षु व भिक्षुणी पिनिगु बाखँ नं ल्याय्म्ह तेगु मन फहिल् म्वा मंदुगु गफे लगे मज्जुल ।

मेम्ह छम्हेस्यां धाल— ब्रह्म बाज्या व गुरुँ पिनिगु बाखँने न्हापा न्हापा जुया वने धुकुगु खँ व द्योयागु चमत्कारया खँ जक अपो । भिक्षुपिसं कनीबले व्यवहारिक व छ्येँ छ्येँ गुकथ मिले चले जुया थ थगु ज्याय् मन विया कर्तव्य पालन याय् माधागु खँ बाँला जू ।

मेम्ह छम्हेस्यां धाल हैं— थ जीवन ताले लाइगु बाखँ न्यंसा का लिपा गति लाइ । थ व वर्तमान जीवन ताले मलासा लिपाया गति गये भिनी ।

श्रीखण्डपुरे चैत्य पूजा

बनेषा ध्यानकुटी पाखें काघे जिल्लाव्यापी चैत्यपूजा
जुया चंगु कथं वंगु ७ आश्वीन २०३४ एकादशीखुनु
श्रीखण्डपुरे (खम्पुइ) सुधे ६.३० बजे भोतया बही
ज्ञानमाला भजनं चैत्य पूजाया कार्यक्रम शुरू जुल । ठीक
आठ बजे पूजा न्हाके धुनेवं भिक्षु महापन्थ पाखें पंचशील
प्रदान जुल । अनं लिपा सुश्री अञ्जली शाकयं ध्यानकुटी
पाखें स्वागत भाषण याना धया विज्यात- परस्पर सहयोग
व समरुदारी नं धर्म खः ।

अनं लिपा भिक्षु अश्वघोषं बुद्ध्या परिचय बिया धया
विज्यात- बुद्ध छम्ह धात्यें शुद्धरूपं त्यागीमह खः । न्हाकव
मूंगु दान याय धुकानं पछुतावे ज्वी मखु ।

बुद्धं धया विज्यागु दु दान बीम्ह सदाचारी जुल
धासा दान काम्ह दुस्सील जूसां व दक्षिणा शुद्ध जू ।

यो सीलवा दुस्सीलेसु ददाति दानं
धम्मेन लद्धं सुपसन्न चित्तो
अभिसद्दहं कम्मफलं उलारं
सा दक्षिणा दायकतो विसुज्ज्ञति

अर्थ- सदाचारीं धार्मिक पूर्वकं कमाय् याना तगु धन
कर्मफल विश्वास याना उदार चित्तं (चक्कणु नुगलं) दुरा-
चारीमेसित दान व्यूसा नं दातायात भिं ज्वी ।

अनं लिपा भिक्षु बोधिसेनं धया विज्यात- सदाचारय
खँ प्रचार यायत हे जिपि थन वया चवनागु खः ।
परस्पर प्रेमं शान्ति जू धयागु बुद्ध्या विचार खः ।
उकि बुद्ध शान्तिया फूत जुल । गुणं याना मनूया स्वभाव
बाँलाइ । गुण दैगु ज्ञानं खः । उक्त चैत्य पूजाय् ये व भो-
देशं भाग कापि सकसितं श्री खण्डपुर वासी श्रदावानपिस
जलपान भोजन याकुगु दु ।

यातायात मंत्री द्वारा विहार उद्घाटन

२० आश्वीन २०३४ वादे (चापागाऊं) वज्रबाराहि
लिङ्कसं स्थानीय जनसहयोगं निर्माण जूगु न्हूगु ज्योति

आनन्द भूमि ।

विहारया उद्घाटन माननीय यातायात मंत्री वालाराम धर्ति
मगर द्वारा उद्घाटन सुसम्पन्न जुल ।

अनंलि पंचशील प्रायंनां लिपा भिक्षु संघ पाखें
परित्राण पाठ याना मूर्ति स्थापना व पनिस्थाया ज्या
जुल ।

वयांल्यू स्थानीय प्रधान पंच सानुकाजी कर्मचार्यया
सभापतित्वे उद्घाटन समारोह शुरू जुल । न्हापां रत्नपुचः
संस्थाया सचिव काजीदेसारं प्रतिवेदन ध्यंका दिल ।

माननीय यातायात मंत्री उद्घाटन भाषण याना धया
दिल- भगवान बुद्ध ज्वीगु देशे जन्म जुया बिज्यागुर्जिल
नेपाया गौरब बढे जुल । भगवान बुद्ध थः नं सुमार्गे
विज्याना करपिन्त नं सुमार्गे छोयगु कुत याना बिज्याम्ह
खः । वसपोलं मानव जाति या लागी हित ज्वीगु उपदेश
याना विज्यात । भौतिक शिक्षा नापं बौद्ध शिक्षा नं
अध्ययन यायगु आवश्यक जू ।

अनं लिपा भिक्षु अश्वघोषं बुद्ध्या परिचय बिया धया
विज्यात बुद्ध छम्ह समाज कल्याणया लागी धात्यें याम्ह
योग्यम्ह मार्ग प्रदर्शक खः । छाय् धासा वसपोल छम्ह
ज्या व खँ लोम्ह खः । गथे धाल अथे याना विज्याइम्ह
खः ।

लुम्बिनी विकास समितिया अध्यक्ष श्री लोकदर्शन
वज्राचार्यं धया विज्यात- नेपाले यक्वं विहार चैत्य दु ।
तर भिक्षुपिनि पाखें विहार बने जूथाय् शिक्षा कायगु केन्द्र
बनेजू ।

सत्य पारमी अनगारिकां धन्यवाद निया धया विज्यात
ध्व विहार सकसिगुं सहयोगया चि खः ।

सभापति आसनं न्वाना सानुकाजी कर्मचार्यं धया
दिल- शान्ति मयगु बौद्ध धर्म प्रचारया लागी यज्योगु

बौद्ध विहार निर्माण यायगु बाँलाजु । प्रेरणा दायक जु ।
बुद्ध जन्म जूगु देश जूगुलि श्री ५ महाराजाधिराजं
नेपाल यात शान्ति क्षेत्र घोषित याना बिजयागु खः ।

अन्ते भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविरं पुण्यानुमोदन याना
धया बिज्यात— जीवन सुखमय यायत आख ब्वनां जक
मगा । पुण्य नं यायमाः । धुं धुपाय् च्याकेगु जक धर्मं
मखु, त्वापुया कारण द्वेष भाव नं तोता छोयमाः ।

भिक्षु प्रज्ञारश्म बुद्ध पूजा याका बिज्यात । भोजनं
लिपा नं भिक्षु प्रज्ञारश्म, भिक्षु अश्वघोष, भिक्षु विवेका-
नन्द व अनगारिका ज्ञानशिला विनि पाखे धर्मं देशना
जूगु समाचार दु ।

स्मरणीय जू भिक्षु रत्नज्योति महास्थविर वाय् च्वं
बिज्याना वसपोलया उद्योगं व स्थानीय श्रद्धालु पिनिगु
सहयोगं ज्योति विहार बने जूगु खः । तर अपसोसया खैं
खः विहार निर्माण या ज्या क्वमचानि बले वसपोल पर-
लोक बिज्यात । वसपोलया इच्छा पूर्तिया लागी दान
पारमी अनगारिकाया उद्योगयात “रत्नपुचः” (उपासक
उपासिका पुचः) या सहयोगं च्वनेछिक पूवगु खः ।

श्रीघले श्रद्धा पूजा

२२ आश्वीन २०३४ शनिवार खुनु धर्मकीर्ति विहार
वासी मागुणवती, धम्मवती, रत्नमञ्जरी, धम्मदिवा,
अनुपमा व रूपावती अनगारिकापिनि श्रद्धा कथं श्रीघ
चैत्यं पूजा भव्य रूपं सम्पन्न जुल ।

सुधे ६, ३० बजे स्थानीय श्रीघ ज्ञानमाला भजनं लिपा
भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर पाखे पंचशील प्रदान जुल ।

अनं लिपा बुद्ध पूजा याका बुद्धया परिचय विया भिक्षु
अश्वघोषं धया बिज्यात— बुद्ध छम्ह धात्यें त्यागीम्ह
खः । श्री बौद्ध धार्षि धार्मिक क्षेत्रे जक मखु सामाजिक

क्षेत्रे नं त्याग भावना दुपि ज्वी माल । अनगारिकापिनि
दान जक कया तयागु स्वत्थना मुंका मतसे थुकथं चैत्य
पूजा याना निसःलं मयाक मनूतेत भोजन व दोऽष्टि मयाक
श्रद्धालु उपासक उपासिका पिन्त जलपान याका त्याग
यागु सराहनीय जू ।

लुम्बिनी विकास समितिया अध्यक्ष श्री लोकदर्शन
वज्राचार्य जुं लुम्बिनी विकासया ज्या शुरु मजुया च्वंगुया
कारण गुरु योजना तयार मजूर्गुलि धयागु खैं न्हाथना
लुम्बिनीयाभविष्य उज्वल ज्वीगु पक्का धयागु आश्वारन
बिया बिज्यात ।

धर्मं देशना याना भिक्षु कुमार काश्यपं धया बिज्यात ।
बुद्ध छम्ह महाकरुणा वानम्ह खः । बुद्ध याके धनी गरी-
बया भेदभाव मदु । श्रावस्ती जेतवन विहार तोता भगवान
बुद्ध तापाक विज्याय् त्यंबले अनाथपिण्डक व विशाखां
विज्यायमते धका बिन्ति यात नं वसपोलं खैं मन्यं । अनाथ-
पिण्डकया दासी प्रार्थना याबले बुद्ध सुंक जेतवन विहारे
लिहाँ बिज्यात ।

भिक्षु कुमार काश्यपं धया बिज्यात श्री जूसा ध्यबा
दुपिनिगु खैं न्यनी । बुद्ध व दासी या खैं न्यना जेतवने
विज्यागुलि व दासीयात अनाथपिण्डक महाजनं दासित्वं
मुक्त याना विल ।

वसपोल धया बिज्यात चित्त शुद्ध मज्वीकं न्हाया
धर्म यासां फल भिनी मखु ।

धम्मवती अनगारिकां (गुरुमाँ)— धन्यवाद विय
धया बिज्यात— थव चैत्य पूजा न्यायका च्वनागु जिमि-
कमाइ मखु । उपासक उपासिका पिनिगु हि चः
कमाइ दान बिया तगु मुंका हाकनं छक दान याना
खः । थव बुद्ध पूजा यायत सुयाके ति धका सहायत
मपवना । एसां गुहाली व्यूपि दु ।

वसपोलं बुद्धया वचन न्द्र्यथना धया बिज्यात् “ति धका
फवना जुल धायवं मनूतेगु चक्कंगु श्रद्धा सुकृगना वनीयो हँ ।
उर्कि ति धका पँडे ज्वीगु बानि मज्यू । श्रद्धां हे बी फेके मा ।
दान जक काइपिसं नं त्याग याना पुण्यं कर्म यायगु
चलन बाँला जू धयागु चर्चा दु ।

आ. कु. वि. गुठीया पदाधिकारीया ल्यज्या

आनन्दकुटी विहारगुठी २०२९।६।२७।१ स भिक्षु
अमृतानन्द महास्थविर द्वारा आनन्दकुटी विहारया संरक्षण
व बुद्धधर्म प्रचारया उद्देश्य कया स्थापना जूगु खः ।

२७ आश्वीन २०३४ नलस्वनेगु (घटस्थापना) खुनु
भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरया सभापतित्वे उक्त गुठीया
साधारण सभा आनन्दकुटी विहारे जुल । गुठी स्थापना जूगु
५ दँ पू वंगुलि गुठीया दफा ६ व उपदका २ अनुसार न्हूगु
संचालक समिति व पदाधिकारी तेगु ल्यज्या सम्पन्न जुल ।

बैठक च्वने व न्हापां गुठीया सचिव श्री तीर्थनारायण
मानन्धरं प्रति वेदन न्यंका धया दिल न्यादेया भित्रे पूज्य
अमृतानन्द महास्थविर द्वारा रचित बुद्धकालीन सफूत किंगु
व आनन्द भूमि पत्रिका प्रकाशन, दातापिनिगु सहयोग कया
आनन्दकुटी अतिथि भवन व मरमत आदि तथा आनन्दकुटी

विहार वासी भिक्षु पिन्त भोजनया प्रवन्ध जूगु उल्लेख याना
दिल । मे मेगु नं विकासया खँ न्द्र्यथना दिल ।

संचालक समिति व पदाधिकारी तेगु पूनर्गठन जूगु थथः—

भिक्षु महानाम सदस्य (सभापति)

भिक्षु अश्वघोष सदस्य

भिक्षु कुमार काशयप सदस्य

श्री तीर्थनारायण मानन्धर सदस्य (सचिव)

श्री इच्छाहर्ष वज्राचार्य सदस्य (उप-सभापति)

श्री न्हुछेवहादुर वज्राचार्य सदस्य

श्री भक्तिलाल श्रेष्ठ सदस्य

श्री कर्काटमान तुलाधर सदस्य

श्री रत्नबहादुर वज्राचार्य (सदस्य)

नेपाली बौद्ध यात्री जापाने

भिक्षु सुमंगलया नेवृत्वे गुहा (९) नेपाली बौद्ध यात्री
थाइलैण्ड व जापान प्रस्थान यागु समाचार दु ।

बौद्ध झण्डा

वाँलाक भों यागु रंगीन छापे याना तगु बौद्ध झण्डा
न्याय मासा श्री तीर्थनारां मानन्धर कमलाछि, साइकलपसले
सम्पर्क तया दिसैँ ।

नेपाल सम्बत् १०९८ न्हू दैँया उपलक्षे नेपाल वासी सकसितं शुभ कामना दु

आनन्द भूमि परिवार

नेपालीमा छैन भन्नु पर्दैन

पढ्नुहोस् !

बौद्ध साहित्यका असूल्य रत्नहरू

१) बुद्धकालीन ब्राह्मण	७।-
२) बुद्धकालीन गृहस्थीहरू	८।-
३) बुद्धकालीन राजपरिवार	१०।-
४) बुद्धकालीन महिलाहरू	८।-
५) बुद्धकालीन परिब्राजकहरू	१६।-
६) बुद्धकालीन श्रावक-चरित	८।-
७) बुद्धकालीन श्राविका-चरित	२२।-
८) बुद्धकालीन ब्रह्मादिदेव	१८।-
९) बुद्धकालीन प्रेतकथा	१०।-
१०) बुद्धकालीन विसानकथा	१२।-

छापैक्ष—

बुद्धकालीन ब्राह्मण—२

बुद्धकालीन ब्राह्मण—३

यो पुस्तकहरू पाइने ठगाना :

हेराकाजी सुइका, नागवहा, ललितपुर तीर्थनारायण मानन्धर, कमलाञ्छि, काठमाडौं

आनन्दकुटी, स्वयम्भू

व्यवस्थापक : भिक्षु महानाम, प्रकाशक : आनन्दकुटी विहार गुठी, स्वयम्भू, नेपाल । फो. नं. १४४२०

मुद्रक : शाक्य प्रेस, ३५बहालटोल, काठमाडौं । फो. नं. १३६०४